

Załącznik
do Uchwały nr XXIV/250/20
Rady Miejskiej w Świdnicy
z dnia 29 grudnia 2020 r.

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE MIASTO ŚWIDNICA
NA LATA 2021-2025**

Opracowanie: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy

I. Wprowadzenie

Rodzina jest najważniejszą, podstawową grupą społeczną, na której opiera się społeczeństwo. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 i 71 stanowi, że rodzina jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Przemoc w rodzinie jest jednym z podstawowych zagrożeń, zarówno dla rodziny rozumianej jako instytucja, jak i dla jej poszczególnych członków. Rodziny dotknięte przemocą w rodzinie pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym. Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się np. w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie. Szacuje się, że różnych form przemocy domowej doświadcza od 10 do 30% społeczeństwa polskiego. Skala problemu i jego destrukcyjny charakter powodują, że jego przeciwdziałanie staje się jednym z istotnych zadań służb publicznych i pozostałych podmiotów na co dzień pracujących z rodziną. Wymaga planowych i kompleksowych działań.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie reguluje ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z preambułą do ustawy, *przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności*. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, chyba że przepisy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowią inaczej. Do zadań własnych gminy, zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy, należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Pojęcie przemocy w rodzinie definiuje art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jako *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą*. Definicja ta zawiera wszystkie istotne elementy czynu, który stanowi przemoc w rodzinie. Jest to nie tylko zachowanie powtarzające się, ale też pojedyncze. Jest to działanie intencjonalne, gdzie przemoc

jest zamierzona i wykorzystuje przewagę sił. Jedna ze stron ma przewagę nad drugą – ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy. Może być to działanie lub zaniechanie, czyli niepodjęcie działania, niewykonanie jakiejś czynności. Jest to czyn skierowany przeciwko „członkowi rodziny”, naruszający jego prawa i dobra osobiste. W kontekście ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przez członka rodziny należy rozumieć osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą. Zgodnie z kodeksem karnym, *osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu*. Do tak sformułowanej definicji „przemocy w rodzinie” odnoszą się przewidziane w polskim prawie procedury postępowania w przypadku podejrzenia występowania przemocy w rodzinie.

W Świdnicy działania w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie określa Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Świdnica na lata 2021-2025. Celem głównym Programu jest ograniczenie skali problemu przemocy w rodzinie. Program przewiduje zadania w ramach:

- 1) profilaktyki i edukacji społecznej,
- 2) ochrony i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
- 3) oddziaływać na osoby stosujące przemoc w rodzinie,
- 4) podnoszenia kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Przyjęte kierunki działań zbieżne są z wytycznymi wynikającymi z ogólnopolskich, wojewódzkich i lokalnych dokumentów:

- Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 i projektu uchwały Rady Ministrów w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021,
- Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2020,
- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasta Świdnica na lata 2019-2025.

Program kierowany jest do wszystkich mieszkańców Świdnicy, a adresatami poszczególnych działań są grupy odbiorców, dla których dostosowywany jest charakter tych działań, w zależności od potrzeb. Zadania w zakresie Programu są koordynowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy, który zapewnia również obsługę techniczną i merytoryczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W jego realizacji uczestniczą również instytucje, organizacje i specjaliści zaangażowani w realizację zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inne podmioty pełniące funkcje wspierające:

- Urząd Miejski w Świdnicy, Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - Komenda Powiatowa Policji w Świdnicy,
 - Prokuratura Rejonowa w Świdnicy,
 - Sąd Rejonowy w Świdnicy,
 - Straż Miejska w Świdnicy,
 - organizacje pozarządowe,
 - placówki oświatowe,
 - Poradnia Terapii Uzależnienia i Współzależnienia w Świdnicy,
 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy, Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
 - służba zdrowia.
-

II. Diagnoza

Diagnoza do Programu oparta została na analizie procedur „Niebieskie Karty” prowadzonych w Świdnicy w latach 2016-2019 i w I połowie 2020 r. przez powołane dla indywidualnych przypadków grupy robocze Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, analizie informacji pozyskanych od podmiotów realizujących zadania wynikające z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, zawartych w rocznych sprawozdaniach z realizacji Programu w latach 2016-2019 oraz przeprowadzonych w 2019 r. badaniach ankietowych uczniów klas V-VIII biorących udział w warsztatach „Bezpieczne dorastanie” i w sporządzonej w 2020 r. „Diagnozie uzależnień oraz przemocy w Gminie Miasto Świdnica”.

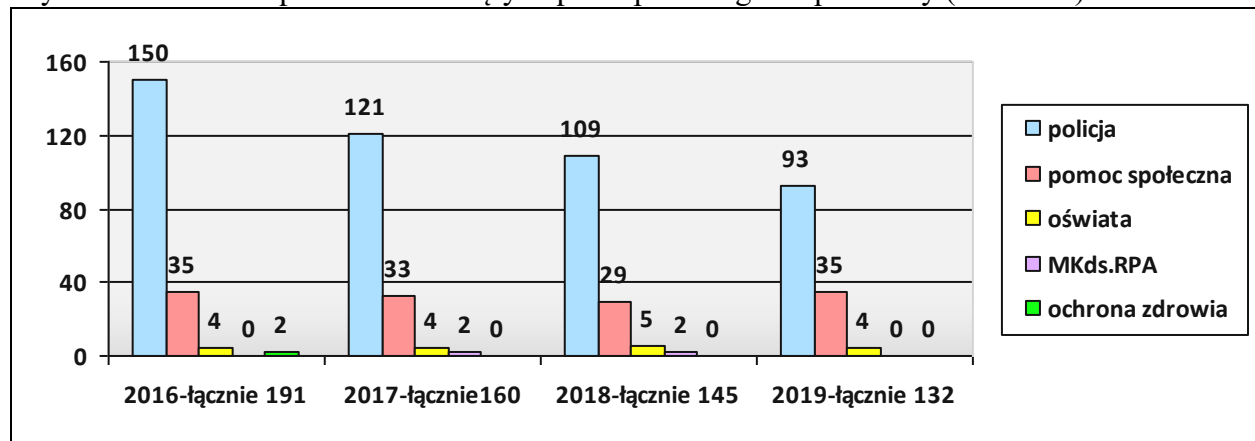
1. Formularz „Niebieska Karta-A”

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, określoną w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. Zostaje ona wszczęta przez przedstawiciela jednej ze służb: policji, pomocy społecznej, oświaty, komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia. Gdy w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, bądź w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie, powźmie podejrzenie stosowania przemocy wobec członków rodziny, wypełnienia formularz „Niebieska Karta-A”. Wszczęcie i prowadzenie procedury nie wymaga zgody osoby, co do której istnieje podejrzenie, że została dotknięta przemocą w rodzinie. Podczas pierwszego kontaktu otrzymuje formularz „Niebieska Karta-B”, będący pouczeniem dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie wraz z informacją o miejscach na terenie Świdnicy, do których może zwrócić się o pomoc.

Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta-A” oryginał dokumentu nie później niż w ciągu 7 dni, jest przekazywany do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy. Dla każdej rodziny Przewodniczący powołuje indywidualnie grupę roboczą, której przekazuje formularz „Niebieska Karta-A” w ciągu trzech dni. Skład grupy roboczej zależy od sytuacji rodziny. Na przykład powoływany jest przedstawiciel placówki oświatowej, gdy w rodzinie są dzieci, przedstawiciel komisji do spraw rozwiązywania problemów alkoholowych, gdy w rodzinie występuje problem alkoholowy, przedstawiciel sądu, gdy w rodzinie jest ustanowiony kurator. Grupa robocza spotyka się z osobą doznającą przemocy m.in. w celu uzupełnienia informacji na drukach „Niebieska Karta-C” i osobą podejrzaną o stosowanie przemocy na drukach „Niebieska Karta-D” oraz opracowania i realizacji planu pomocy rodzinie. Spotkania są organizowane w taki sposób, aby zagwarantować osobie doznającej przemocy poczucie bezpieczeństwa i nie narażać jej na spotkanie ze sprawcą. Nie stawienie się osoby doznającej przemocy na spotkaniu nie zawiesza działania grupy roboczej. Pewne działania podejmowane w ramach procedury „Niebieskie Karty” nie wymagają zgody osoby doświadczającej przemocy w rodzinie i będą realizowane niezależnie od jej woli, a zwłaszcza ścigane z oskarżenia publicznego, znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy. Osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc na spotkanie grupy roboczej wzywa Przewodniczący. „Wezwanie” to nie nosi znamion wezwania regulowanego Kodeksem postępowania administracyjnego, tzn. nie skutkuje żadnymi konsekwencjami prawnymi.

Wszystkie działania zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej są dokumentowane, poprzez formularze „Niebieska Karta” oraz w sposób ustalony przez członków zespołu, w formie np. notatek, protokołów i innych dokumentów.

Wykres nr 1. Liczba procedur wszczętych przez poszczególne podmioty (Świdnica)

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

Około 75% procedur „Niebieskie Karty” w Świdnicy wszczynanych jest przez Policję i około 21% przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Systematycznie zmniejsza się łączna liczba wszczętych procedur, w stosunku do poprzedniego roku o 16,2% w 2017 r. o 9,4% w 2018 r. i o 9% w 2019 r. W badanym okresie, od 2016 r. do 2019 r. łącznie liczba wszczętych procedur zmniejszyła się o 30,9%.

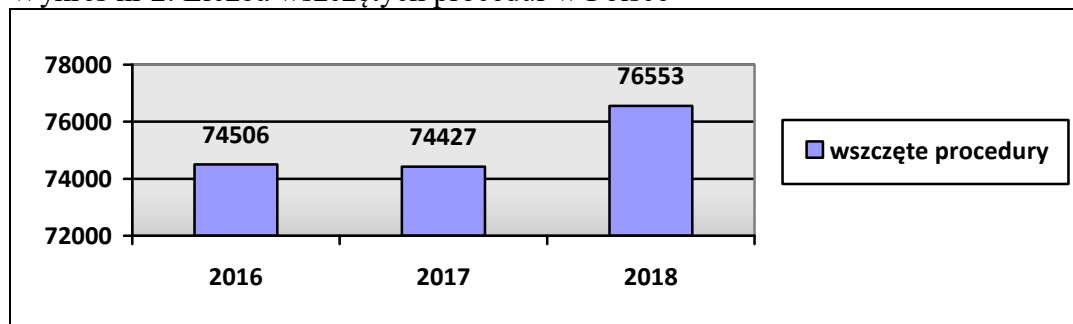
W działaniach związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie I połowa 2020 r. była szczególnie trudna. W wyniku wprowadzonych od marca 2020 r. ograniczeń z powodu pojawienia się zagrożenia koronawirusem SARS-COV-2 i ogłoszonego w Polsce stanu epidemii, przemoc w rodzinie, bardziej niż kiedykolwiek wcześniej, zamknięta została w czterech ścianach. W szczególnie trudnej sytuacji znalazły się osoby doznające przemocy w rodzinie w związku z izolacją związaną z ograniczeniami w przemieszczaniu się. Każdy rodzaj izolacji społecznej niesie ze sobą zagrożenie nasilenia przemocy. Mimo wprowadzonych obostrzeń, kontynuowane były działania zapewniające ochronę osób pokrzywdzonych, w możliwych formach. Organy ścigania, przy zachowaniu obowiązujących środków ostrożności, działały w dotychczasowym zakresie, a każdy przejaw przemocy można było zgłaszać zdalnie, m.in. przez telefon, maila lub inne środki komunikacji on-line. Sytuacja rodzin, w których realizowana była procedura „Niebieskie Karty” monitorowana była przez członków grup roboczych na bieżąco, za pośrednictwem rozmów telefonicznych.

W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2020 r. wszczęto w Świdnicy 88 procedur, w tym 70 przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Świdnicy, 13 przez pracowników pomocy społecznej oraz 5 przez przedstawicieli oświaty. W rodzinach, w których prowadzona była procedura ponownie wypełniono 9 formularzy „Niebieska Karta-A”.

W związku ze specyficzną sytuacją pojawiła się możliwość wszczęcia procedury na podstawie formularza „Niebieska Karta-A” wypełnionego bez obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że doświadcza lub jest dotknięta przemocą w rodzinie, na podstawie kontaktu telefonicznego, on-line lub na podstawie pisemnego zgłoszenia. Ograniczenie kontaktu osobistego nie może stanowić powodu do rezygnacji ze wszczęcia procedury. Na takiej podstawie w Świdnicy wszczęta została 1 procedura.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej opracowuje sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Na stronie Ministerstwa dostępne są sprawozdania do roku 2018.

Wykres nr 2. Liczba wszczętych procedur w Polsce

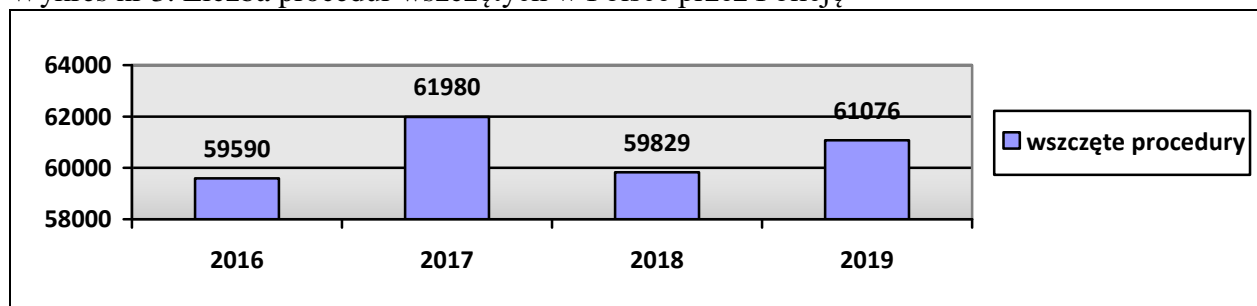

źródło: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

W 2017 r. liczba wszczętych w Polsce procedur zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o 0,1% i w 2018 r. zwiększyła się w stosunku do 2017 r. o 2,9%. W badanym okresie, od 2016 r. do 2018 r. łącznie liczba wszczętych w Polsce procedur zwiększyła się o 2,7%.

Wyłącznie Komenda Główna Policji prowadzi dostępne szczegółowe statystyki dotyczące realizowanych w Polsce procedur „Niebieskie Karty”.

Wykres nr 3. Liczba procedur wszczętych w Polsce przez Policję

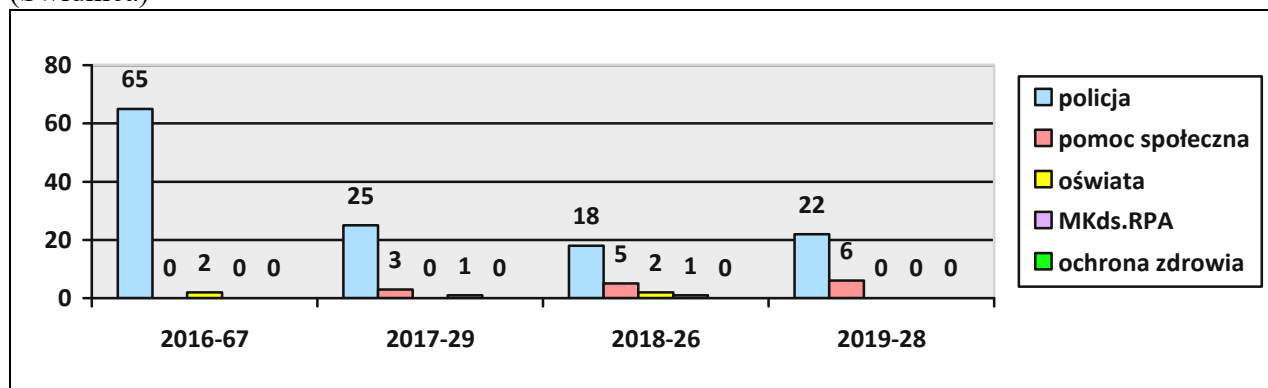

źródło: www.statystyka.policja.pl

Z analizy danych statystycznych Policji wynika, że w Polsce w 2017 r. w stosunku do roku poprzedniego nastąpił wzrost liczby wypełnionych przez funkcjonariuszy Policji formularzy „Niebieska Karta-A” wszczynających procedurę o 4%, w 2018 r. spadek o 3,5% i w 2019 r. ponownie wzrost o 2,1%. W badanym okresie, od 2016 r. do 2019 r. liczba wszczętych przez Policję w Polsce procedur zwiększyła się o 2,5%.

Jeżeli w trakcie realizacji prowadzonej przez grupę roboczą procedury „Niebieskie Karty” dojdzie do sytuacji, w której zachodzi przypuszczenie, że osoba podejrzana o stosowanie przemocy w rodzinie po raz kolejny dopuściła się przemocy w rodzinie, ponownie wypełnia się formularz „Niebieska Karta-A”, w zakresie niezbędnym do udokumentowania nowego zdarzenia. Formularz dołączany jest do realizowanej procedury.

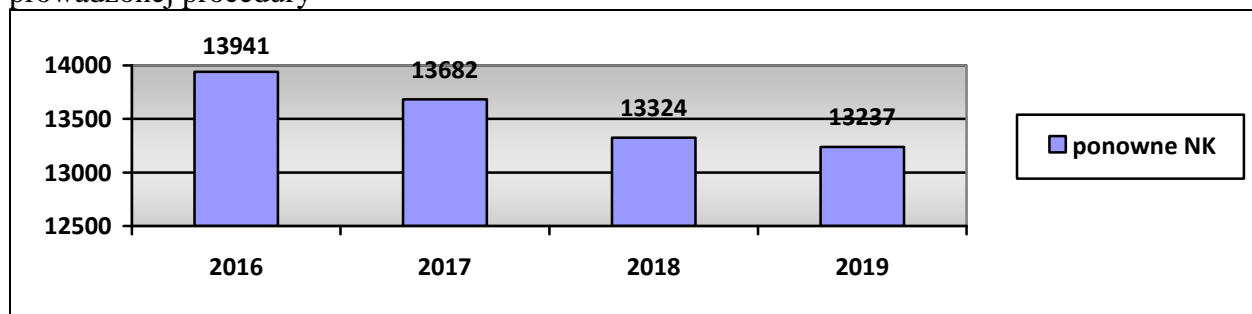
Wykres nr 4. Kolejne „Niebieskie Karty-A” wypełnione w toku prowadzonej procedury (Świdnica)

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

W Świdnicy w 2017 r. nastąpił spadek liczby wypełnionych w toku prowadzonej procedury kolejnych formularzy „Niebieska Karta-A” o 56,7%. W następnych latach liczba ta utrzymuje się na stałym poziomie.

Wykres nr 5. Kolejne „Niebieskie Karty-A” wypełnione w Polsce przez Policję w toku prowadzonej procedury

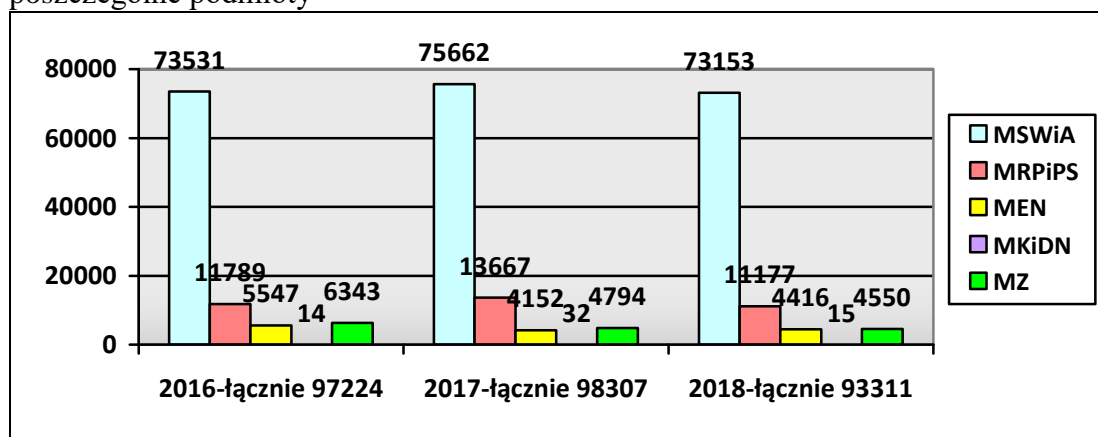

źródło: www.statystyka.policja.pl

W Polsce liczba kolejnych „Niebieskich Kart-A” wypełnionych przez Policję w wyniku interwencji w rodzinach, w których prowadzona jest już procedura „Niebieskie Karty” systematycznie zmniejszała się każdego roku, o 1,9% w 2017 r. o 2,6% w 2018 r. i o 0,7% w 2019 r. W badanym okresie, od 2016 r. do 2019 r. łącznie liczba ponownie założonych „Niebieskich Kart-A” zmniejszyła się o 5%.

Sprawozdania opublikowane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zawierają informację łącznie o wszystkich sporządzonych w Polsce przez poszczególne podmioty formularzach „Niebieska Karta-A”, zarówno wszczynających procedurę, jak i kolejnych wypełnionych w rodzinie, w której procedura już trwa.

Wykres nr 6. Liczba sporządzonych w Polsce formularzy „Niebieska Karta-A” przez poszczególne podmioty

źródło: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Średnio 77% procedur „Niebieskie Karty” w Polsce wypełnianych jest przez Policję, średnio blisko 13% przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej i po około 5% przez służbę zdrowia oraz placówki oświatowe.

Tabela nr 1. Informacja, od jak dawna zachowania przemocowe mają miejsce w rodzinie (Świdnica)

od jak dawna zachowania mają miejsce w rodzinie	2016	2017	2018	2019
nie dłużej niż 1 miesiąc/sytuacja 1-razowa	8	7	12	18
od 1 do 3 miesięcy	11	12	15	6
od 3 do 6 miesięcy	11	7	16	14
od 6 miesięcy do 1 roku	12	28	25	10
od kilku miesięcy	1	-	5	2
od 1 roku do 2 lat	47	28	25	14
od dłuższego czasu/od kilku lat	87	63	29	55
nie ustalono	14	15	18	13
łącznie	191	160	145	132

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

Średnio prawie 37% stanowią rodziny, w których zachowania związane z przemocą w rodzinie mają miejsce od dłuższego czasu/od kilku lat (2016 r. – 45,5%; 2017 r. – 39,4%; 2018 r. – 20%; 2019 r. – 41,7%). Rodziny, w których sytuacje mają miejsce od czasu nie dłuższego niż 3 miesiące, w tym sytuacje jednorazowe stanowią średnio prawie 15% (2016 r. – 9,9%; 2017 r. – 11,9%; 2018 r. – 18,6%; 2019 r. – 18,2%). Przemoc domowa niemal nigdy nie jest incydentalnym, pojedynczym wydarzeniem, ma tendencje do powtarzania się.

W I połowie 2020 r. rodziny, w których sytuacje związane z przemocą w rodzinie mają miejsce od czasu nie dłuższego niż 3 miesiące, w tym sytuacje jednorazowe stanowią 23,9%.

Przy tym w ponad 19% przypadków nie ustalono od jak dawna zachowania przemocowe mają miejsce w rodzinie.

2. Rodziny objęte procedurą „Niebieskie Karty”

Około połowy rodzin objętych w Świdnicy procedurą „Niebieskie Karty” stanowią rodziny, w których wychowują się dzieci i młodzież do 18. roku życia.

Tabela nr 2. Liczba rodzin z dziećmi, w których wszczęto procedurę w danym roku (Świdnica)

rodziny, w których wszczęto procedurę	2016	2017	2018	2019
łącznie rodziny	191	160	145	132
rodziny z dziećmi do 18 r.ż.	95	80	69	68
łącznie dzieci do 18 r.ż. w rodzinach	159	130	124	124

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

W procedurach wszczętych w I połowie 2020 r. rodziny, w których wychowują się dzieci i młodzież do 18. roku życia stanowią 68,2% (60 rodzin). Wychowuje się w nich 98 dzieci.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom, w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie, następuje odebranie dziecka z rodziny. Na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Decyzję taką pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji oraz przedstawicielem służby zdrowia: lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką.

Tabela nr 3. Liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu, na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Świdnica)

miejsce umieszczenia dziecka	2016	2017	2018	2019
inna, niezamieszkująca wspólnie osoba najbliższa	2	2	9	-
rodzina zastępcza	-	-	1	1
placówka opiekuńczo-wychowawcza	1	7	-	-
łącznie	3	9	10	1

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

W I połowie 2020 r. nie było sytuacji, w której nastąpiłoby umieszczenie dziecka w nie zagrażającym mu miejscu na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Tabela nr 4 Liczba dzieci w Polsce umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu, na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

miejsce umieszczenia dziecka	2016	2017	2018
inna, niezamieszkująca wspólnie osoba najbliższa	324	336	353
rodzina zastępcza	485	398	563
placówka opiekuńczo-wychowawcza	453	421	459
łącznie	1.262	1.155	1.375

źródło: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Rodziny wychowujące małoletnie dzieci, mające problemy opiekuńczo-wychowawcze, wspierane są pracą asystenta rodziny. To specjalista, którego zadaniem jest codzienne towarzyszenie rodzinie niepotrafiącej samodzielnie pokonać różnych trudności życiowych. Pracownik socjalny stwierdzając, że w rodzinie występuje problem opiekuńczo-wychowawczy, w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnioskuje o wsparcie rodziny poprzez przydzielenie asystenta, bez względu na dochód rodziny. Rodzina musi wyrazić zgodę na takie wsparcie i współpracować. Asystent pracuje również z rodziną, w której dzieci zostały zabezpieczone w pieczy zastępczej. Jego praca skupia się wówczas na tym, aby wspomóc rodzinę w stworzeniu przez nią warunków pozwalających na powrót dzieci do domu rodzinnego.

Tabela nr 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny (Świdnica)

rodziny i dzieci w rodzinach	2016	2017	2018	2019
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta, w tym:	82	94	106	101
zlecone nowe rodziny	18	31	30	25
zobowiązane do pracy z asystentem przez sąd	42	46	51	46
liczba dzieci w rodzinach objętych asystenturą, w tym:	180	160	187	157
dzieci przebywające w pieczy zastępczej	20	25	31	41
dzieci, które trafiły do pieczy zastępczej w danym roku	11	10	7	15
dzieci, które wróciły do domu rodzinnego	4	1	4	5

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców nad dzieckiem sprawowana jest piecza zastępcza, na zasadach uregulowanych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Tabela nr 6. Liczba dzieci zabezpieczonych w systemie pieczy zastępczej (Świdnica)

miejsce umieszczenia dziecka	2016	2017	2018	2019
rodzina zastępcza zawodowa	1	5	-	3
rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia opiekuńczego	7	5	8	4
rodzina zastępcza spokrewniona	3	5	6	11
niezawodowa rodzina zastępcza	-	6	3	3
placówka opiekuńczo-wychowawcza	11	11	16	11
rodzinny dom dziecka	1	-	2	-
łącznie	23	32	35	32

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy

Tabela nr 7. Liczba dzieci zabezpieczonych w systemie pieczy zastępczej – I półrocze 2020 r. (Świdnica)

miejsce umieszczenia dziecka	I półrocze 2020
rodzina zastępcza zawodowa	-
rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia opiekuńczego	8
rodzina zastępcza spokrewniona	1
niezawodowa rodzina zastępcza	3
placówka opiekuńczo-wychowawcza	8
rodzinny dom dziecka	3
łącznie	23

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy

W I półroczu 2020 r. 23 dzieci ze Świdnicy zostało zabezpieczonych w pieczy zastępczej, w tym 12 dzieci z rodzin, z którymi pracował asystent rodziny. Wskazuje to na wzrost liczby rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, które nie potrafiły lub nie chciały radzić sobie z problemami, zwłaszcza w warunkach izolacji, wynikających z sytuacji epidemicznej w kraju.

Z analizy prowadzonych w Świdnicy procedur wynika, że przemoc w rodzinie występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia lub statusu społecznego czy materialnego członków rodziny.

Tabela nr 8. Sytuacja zawodowa osób w rodzinie objętych procedurą „Niebieskie Karty” (Świdnica)

sytuacja zawodowa	2016		2017		2018		2019	
	osoba doznająca przemocy	osoba podejrzana o stosowanie przemocy	osoba doznająca przemocy	osoba podejrzana o stosowanie przemocy	osoba doznająca przemocy	osoba podejrzana o stosowanie przemocy	osoba doznająca przemocy	osoba podejrzana o stosowanie przemocy
nie pracuje	51	49	39	39	39	38	36	39
praca na etat	55	44	39	32	43	40	31	32
pr. dorywcza/ część etatu	5	17	10	22	4	6	2	11
własna działalność	7	7	3	5	3	3	2	2
świadczenia MOPS/ZUS	4	13	27	18	5	4	3	3
wiek poprodukcyjny	75	18	38	14	49	12	35	10
brak informacji	96	45	-	32	67	43	55	39
łącznie	293	193	156	162	210	146	164	136

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

Nie we wszystkich prowadzonych procedurach „Niebieskie Karty” znajduje się informacja o sytuacji zawodowej osób objętych procedurą oraz informacja ta nie dotyczy osób nieletnich. Z analizy danych wynika, że status społeczny, wykształcenie, czy finansowa zależność od partnera nie wpływają na przemoc ze strony partnera. Osoby bezrobotne stanowiły średnio prawie 21% wśród osób doświadczających przemocy (2016 r. – 17,4%; 2017 r. – 25%; 2018 r. – 18,6%; 2019 r. – 22%). Aktywnych zawodowo w grupie badanych doświadczających przemocy w rodzinie było średnio ponad 25% osób (2016 r. – 22,9%; 2017 r. – 33,3%; 2018 r. – 23,8%; 2019 r. – 21,3%). Wśród osób podejrzanych o stosowanie przemocy bezrobotni stanowili średnio 26% (2016 r. – 25,4%; 2017 r. – 24,1%; 2018 r. – 26%; 2019 r. – 28,7%). Aktywnych zawodowo w grupie badanych osób podejrzanych o stosowanie przemocy było średnio prawie 35% osób (2016 r. – 35,2%; 2017 r. – 36,4%; 2018 r. – 33,6%; 2019 r. – 33,1%).

Analiza sytuacji zawodowej osób objętych procedurą „Niebieskie Karty” w I połowie 2020 r. wskazuje, że sytuacja epidemiczna nie była powodem utraty zatrudnienia. Osoby, które utraciły zatrudnienie, to takie, które niezależnie od sytuacji mają problem z uzyskaniem i utrzymaniem zatrudnienia. Wśród osób doświadczających przemocy było 21 osób bezrobotnych, 18 aktywnych zawodowo i 15 w wieku poprodukcyjnym. Wśród osób podejrzanych o stosowanie przemocy było 17 osób bezrobotnych, 32 aktywne zawodowo i 10 w wieku poprodukcyjnym.

3. Osoby doświadczające przemocy w rodzinie

Liczba osób bezpośrednio doznających przemocy wykazana w prowadzonych procedurach jest różna od liczby wypełnionych w danym roku formularzy „Niebieska Karta-A” wszczynających procedurę. Wynika to z tego, że w jednej rodzinie może być osoba podejrzana o stosowanie przemocy wobec kilku członków rodziny, np. mężczyzna wykazany może zostać jako osoba podejrzana o stosowanie przemocy wobec żony i dziecka.

Tabela nr 9. Osoby bezpośrednio doświadczające przemocy (Świdnica)

osoby bezpośrednio doświadczające przemocy	2016	2017	2018	2019
dorośli do 60. roku życia, w tym:	218	118	161	129
kobiety	190	104	138	117
mężczyźni	28	14	23	12
dorośli powyżej 60. roku życia, w tym:	75	38	49	35
kobiety	62	33	42	29
mężczyźni	13	5	7	6
dzieci do 18. roku życia:	37	41	60	66
łącznie	330	197	270	230

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

Osoby powyżej 60 roku życia (kobiety i mężczyźni) wskazani są w średnio prawie 19% przypadków, jako osoby bezpośrednio doświadczające przemocy, wśród łącznej liczby osób bezpośrednio doświadczających przemocy. Wśród osób dorosłych stanowią średnio prawie 24% przypadków. Dzieci i młodzież do 18. roku życia wśród łącznej liczby osób bezpośrednio doświadczających przemocy stanowią średnio prawie 21% przypadków.

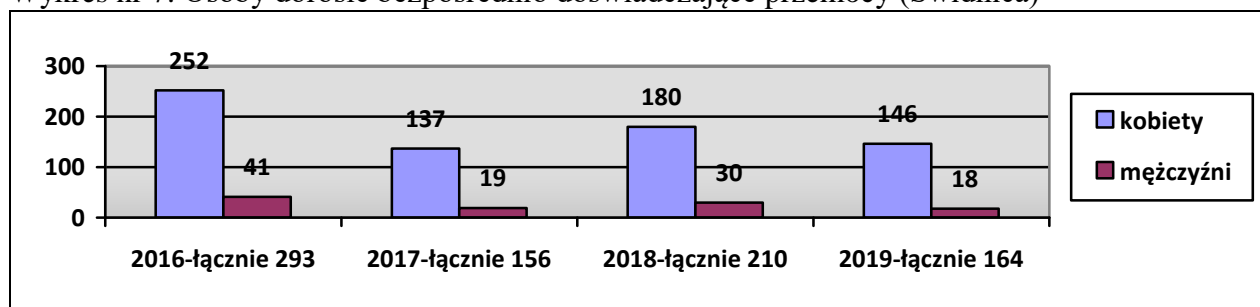
Tabela nr 10. Osoby bezpośrednio doświadczające przemocy – I połowa 2020 r. (Świdnica)

osoby bezpośrednio doświadczające przemocy	I połowa 2020
dorośli do 60. roku życia, w tym:	53
kobiety	48
mężczyźni	5
dorośli powyżej 60. roku życia, w tym:	15
kobiety	14
mężczyźni	1
dzieci do 18. roku życia:	44
łącznie	112

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

W I połowie 2020 r. osoby powyżej 60. roku życia (kobiety i mężczyźni) wskazani są jako osoby bezpośrednio doświadczające przemocy w 13,4% przypadków, dzieci i młodzież do 18. roku życia w 39,3% przypadków.

Wykres nr 7. Osoby dorosłe bezpośrednio doświadczające przemocy (Świdnica)

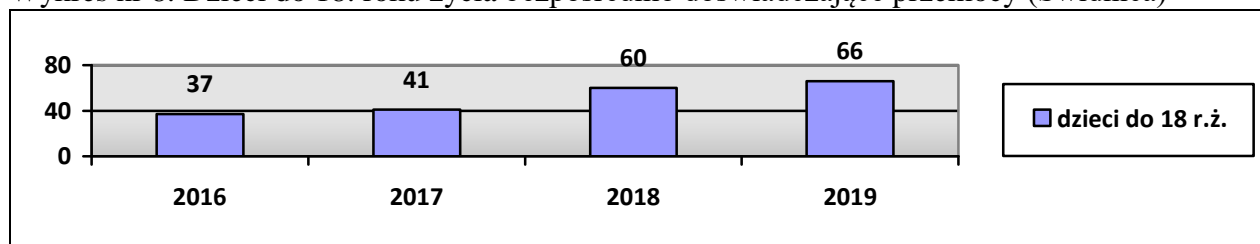

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

Według zebranych danych, osobami doświadczającymi przemocy najczęściej są kobiety. Stanowią one średnio 87% osób dorosłych wskazanych, jako osoby bezpośrednio doświadczające przemocy (2016 r. – 86%; 2017 r. – 87,8%; 2018 r. – 85,7%; 2019 r. – 89%). W I połowie 2020 r. kobiety stanowiły 91,2% osób dorosłych wskazanych, jako osoby bezpośrednio doświadczające przemocy (62 kobiety, 6 mężczyzn).

W Świdnicy wśród ogólnej liczby osób doświadczających przemocy rośnie liczba dzieci do 18. roku życia bezpośrednio doświadczających przemocy (2016 r. – 11,2%; 2017 r. – 20,8%; 2018 r. – 22,2%; 2019 r. – 28,7%). W I połowie 2020 r. dzieci do 18. roku życia stanowiły 39,3% osób bezpośrednio doświadczających przemocy.

Wykres nr 8. Dzieci do 18. roku życia bezpośrednio doświadczające przemocy (Świdnica)

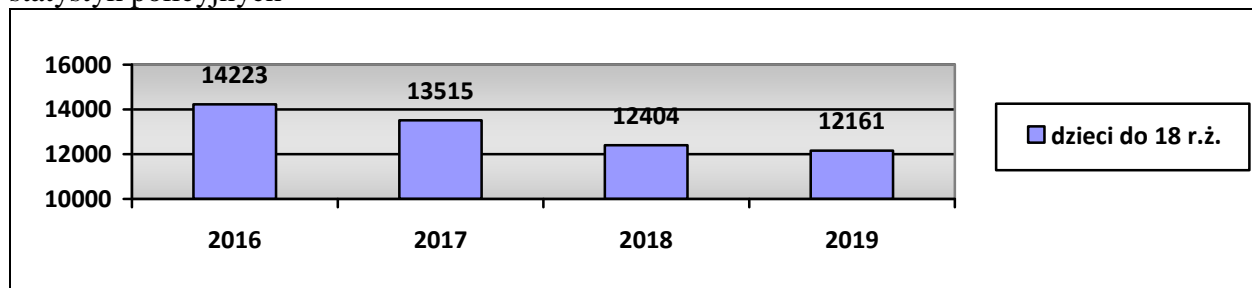
Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

W 2017 r. liczba dzieci do 18. roku życia bezpośrednio doświadczających przemocy zwiększyła się w stosunku do 2016 r. o 10,8%, w 2018 r. o 46,3% w stosunku do 2017 r. i w 2019 r. o 10% w stosunku do 2018 r. W badanym okresie, od 2016 r. do 2019 r. liczba dzieci do 18. roku życia bezpośrednio doświadczających przemocy zwiększyła się o 78,4%.

Sytuacja dziecka w rodzinie dotkniętej przemocą jest szczególnie trudna. Najczęściej samo nie poprosi o pomoc i nie będzie chciało opowiadać o swoich przeżyciach związanych z doznaną krzywdą. Każde takie doświadczenie niekorzystnie wpływa na rozwój dziecka, zapisuje się w jego pamięci emocjonalnej i powoduje trwałe konsekwencje. Rodzina jest podstawowym i najlepszym miejscem dla dziecka, w którym wzrasta i rozwija się. W rodzinie dziecko powinno czuć się bezpieczne, kochane i akceptowane. Dzieci wzrastające wśród przemocy w domu odczuwają ją nie tylko wtedy, gdy doznają przemocy w sposób bezpośredni lub są zaniebrywane przez rodziców lub opiekunów. Cierpią i są krzywdzone także wtedy, gdy są świadkami przemocy dorosłych. Dziecko żyjące w stanie ciągłego zagrożenia pozbawione jest poczucia bezpieczeństwa i zaufania niezbędnych do prawidłowego rozwoju. Doświadczenie przemocy ma wiele negatywnych konsekwencji dla dziecka, zaburza jego rozwój umysłowy, emocjonalny i społeczny, a skutki doświadczanej traumy mogą trwać latami.

Inaczej wyglądają statystyki ogólnopolskie zbierane przez Policję. Wskazują one na spadek liczby małoletnich ofiar przemocy domowej.

Wykres nr 9. Dzieci do 18. roku życia bezpośrednio doświadczające przemocy w Polsce wg statystyk policyjnych

źródło: www.statystyka.policja.pl

W Polsce w 2017 r. liczba dzieci do 18. roku życia objętych procedurą „Niebieskie Karty” wszczętą przez Policję, bezpośrednio doświadczających przemocy zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o 5%, w 2018 r. w stosunku do 2017 r. o 8,2% i w 2019 r. w stosunku do 2018 r. o 2%. W badanym okresie, od 2016 r. do 2019 r. liczba dzieci do 18. roku życia bezpośrednio doświadczających przemocy zmniejszyła się o 14,5%.

4. Osoby podejrzane o stosowanie przemocy rodzinie

Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy wykazana w prowadzonych procedurach jest różna od liczby wypełnionych w danym roku formularzy „Niebieska Karta-A” i liczby osób doświadczających przemocy, ponieważ w jednej rodzinie osoba podejrzana o stosowanie przemocy (dalej zwana osp) może być wykazana jednocześnie, np. jako mąż i jako ojciec. Ponadto, jeżeli np. jako osp został wykazany ojciec, to gdy przemocy dopuszcza się wobec 2 dzieci, wykazany jest jeden raz jako „ojciec”.

Tabela nr 11. Osoby podejrzane o stosowanie przemocy (Świdnica)

osoby podejrzane o stosowanie przemocy	2016	2017	2018	2019
mężczyźni, w tym:	169	140	125	121
mężczyźni po spożyciu alkoholu	96	111	91	86
kobiety, w tym:	24	22	21	15
kobiety po spożyciu alkoholu	7	15	7	7
łącznie	193	162	146	136

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

W badanym okresie średnio 87% osp stanowią mężczyźni (2016 r. – 87,6%; 2017 r. – 86,4%; 2018 r. – 85,6%; 2019 r. – 89%). Analiza formularzy „Niebieska Karta-A” wskazuje, że w trakcie interwencji lub zgłoszenia stosowania przemocy w rodzinie często współwystępuje stan nietrzeźwości u osp. Najczęściej stan nietrzeźwości dotyczył mężczyzn wskazanych, jako osp (2016 r. – 56,8%; 2017 r. – 79,3%; 2018 r. – 72,8%; 2019 r. – 71,1%). W przypadku kobiet

wskazanych jako osp, odsetek nietrzeźwych kobiet w chwili uruchomienia procedury był mniejszy niż mężczyzn (2016 r. – 29,2%; 2017 r. – 68,2%, 2018 r. – 33,3%; 2019 r. – 46,7%).

W I połowie 2020 r. 79,5% osp stanowią mężczyźni (58 mężczyzn, 14 kobiet). Wśród mężczyzn 74,1% i wśród kobiet 50% w chwili uruchomienia procedury „Niebieskie Karty” znajdowało się w stanie nietrzeźwości.

Tabela nr 12. Stosunek pokrewieństwa osoby podejrzanej o stosowanie przemocy (Świdnica)

stosunek pokrewieństwa osoby podejrzanej o stosowanie przemocy	2016	2017	2018	2019
mężczyźni, w tym:	193	147	135	128
mąż	76	59	61	50
konkubent	32	29	24	26
ojciec lub partner matki	40	19	23	17
syn lub pasierb	35	39	23	31
inny członek rodziny: brat, szwagier, wnuk lub dziadek	10	1	4	4
kobiety, w tym:	25	24	22	16
żona	7	4	3	1
konkubina	1	2	1	-
matka lub partnerka ojca	9	11	12	13
córka lub pasierbica	6	6	3	2
inny członek rodziny: siostra lub ciocia	2	1	3	-
łącznie	218	171	157	144

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

Wśród mężczyzn najczęściej osp wobec dorosłego członka swojej rodziny byli mężowie lub partnerzy w wolnych związkach konkubenckich. Mąż i konkubent jest wskazany jako osp średnio w prawie 60% przypadków wśród mężczyzn (2016 r. – 56%; 2017 r. – 59,9%; 2018 r. – 63%; 2019 r. – 59,4%) i w 52% wśród wszystkich osp (2016 r. – 49,5%; 2017 r. – 51,5%; 2018 r. – 54,1%; 2019 r. – 52,8%).

W następnej kolejności średnio około 21% osp stanowią dorosłe dzieci wobec rodzica lub partnera rodzica (2016 r. – 18,8%; 2017 – 26,3%; 2018 r. – 16,6%; 2019 r. – 22,9%). Na agresywne zachowania wobec rodziców mogą mieć wpływ złe wzorce wyniesione z domu rodzinnego, chęć przejęcia kontroli nad swoim życiem, a także niewłaściwe wzorce rozpowszechniane w mediach. Młodzi ludzie na co dzień stykając się z przemocą, np. w programach informacyjnych, filmach, grach komputerowych, osuwają się z brutalnością i znieczulają na nią. Ważnym momentem w życiu nastolatka jest wiek dojrzewania, kiedy młody człowiek próbuje odnaleźć się w nowych sytuacjach społecznych i buduje własną tożsamość. Nie ma umiejętności radzenia sobie z własnymi emocjami i rozwiązywania problemów, co rodzi

napięcie, frustrację i agresję. To też często czas konfliktów z rodzicami i podważania autorytetów.

Wśród kobiet osp najczęściej były matki wobec dzieci swoich lub dzieci partnera. Matka jest osp średnio w 54,4% wśród kobiet (2016 r. – 36%; 2017 r. – 45,8%; 2018 r. – 54,5%; 2019 r. – 81,3%).

Tabela nr 13. Stosunek pokrewieństwa osoby podejrzanej o stosowanie przemocy – I połowa 2020 r. (Świdnica)

stosunek pokrewieństwa osoby podejrzanej o stosowanie przemocy	I połowa 2020
mężczyźni, w tym:	92
mąż	25
konkubent	19
ojciec lub partner matki	25
syn lub pasierb	12
inny członek rodziny: brat, szwagier, wnuk lub dziadek	11
kobiety, w tym:	15
matka lub partnerka ojca	14
inny członek rodziny: siostra	1
łącznie	107

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

Również w I połowie 2020 r. osp wobec dorosłego członka swojej rodziny najczęściej byli mężowie lub partnerzy w wolnych związkach konkubenckich. W następnej kolejności, osp byli rodzice wobec swoich dzieci lub dzieci partnera.

Tabela nr 14. Informacja o osobie podejrzanej o stosowanie przemocy w rodzinie (Świdnica)

informacja o osobie podejrzanej o stosowanie przemocy	2016			2017			2018			2019		
	tak	nie	nie ustalono	tak	nie	nie ustalono	tak	nie	nie ustalono	tak	nie	nie ustalono
czy była karana za przestępstwo z użyciem przemocy lub groźby jej użycia	29	90	74	24	73	65	12	73	61	21	65	50
czy sąd zastosował wobec niej dozór kuratora sądowego	30	88	75	27	71	64	21	66	59	25	58	53
czy nadużywała alkoholu	119	34	40	124	18	20	85	28	33	86	22	28
czy nadużywała środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków	17	100	76	14	74	74	14	71	61	21	46	69

czy była leczona psychiatrycznie	21	88	84	9	84	69	17	76	53	19	66	51
czy posiada broń	1	129	63	1	102	59	2	97	47	0	91	45

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

Formularz „Niebieska Karta-A” najczęściej jest wypełniany w trakcie interwencji. W tym momencie jej uczestnicy, zwłaszcza osoba doświadczająca przemocy, nie potrafią udzielić odpowiedzi na każde pytanie. Średnio ponad 13% osp spośród łącznej liczby osp (w tym również wliczone są przypadki, gdy nie ustalono informacji) było już wcześniej karanych za przestępstwo z użyciem przemocy lub groźby jej użycia (2016 r. – 15%; 2017 r. – 14,8%; 2018 r. – 8,2%; 2019 r. – 15,4%). Średnio 65% osp nadużywa alkoholu (2016 – 61,7%; 2017 r. – 76,5%; 2018 r. – 58,2%; 2019 r. – 63,2%) i prawie 11% środków psychoaktywnych (2016 r. – 8,8%; 2017 r. – 8,6%; 2018 r. – 9,6%; 2019 r. – 15,4%). Leczonych psychiatrycznie osp było średnio 10,5% (2016 r. – 10,9%; 2017 r. – 5,6%; 2018 r. – 11,6%; 2019 r. – 14%). Rośnie odsetek osp nadużywających środków psychoaktywnych oraz leczonych psychiatrycznie.

W I połowie 2020 r. 1 osoba była już wcześniej karana za przestępstwo z użyciem przemocy lub groźby jej użycia, 47,7% osp nadużywa alkoholu i 7,5% środków psychoaktywnych oraz 3 osoby były leczone psychiatrycznie.

5. Formy przemocy w rodzinie wykazane w prowadzonych procedurach „Niebieskie Karty”

W literaturze spotkać można różne klasyfikacje przemocy. Najczęściej wyróżnia się przemoc: fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz polegającą na zaniechaniu. Przemoc fizyczna to wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły, które naruszają nietykalność fizyczną, wywołują u ofiary ból fizyczny. Przemoc psychiczna, nazywana także emocjonalną, wykorzystuje mechanizmy psychologiczne, np. wyśmiewanie, poniżanie, narzucanie własnych poglądów, krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie. Są to takie zachowania sprawcy, których celem jest wzbudzanie w osobie doznającej przemocy strachu, umniejszanie jej poczucia własnej wartości oraz pozbawienie jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem. Szczególnie krzywdzącą formą znęcania się jest przemoc seksualna, polegająca najczęściej na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy. Do zachowania w obrębie nadużyć seksualnych zalicza się także formy bez kontaktu fizycznego, jak np. obsceniczne rozmowy, ekshibicjonizm, oglądarko, ekspozycja pornografii. Przemoc ekonomiczna może prowadzić do uzależnienia finansowego od sprawcy, np. poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie. Może również polegać na celowym niszczeniu czyjejś własności. Zaniechanie to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Przejawia się w pomijaniu i niezaspokajaniu podstawowych potrzeb egzystencjalnych ofiary, która nie jest w stanie sama o siebie zadbać oraz świadomym nieudzielaniu pomocy w sytuacjach trudnych, w potrzebie, np. niedostarczanie odpowiedniej ilości pożywienia, brak dbałości o higienę, o zdrowie, niepewnienie odpowiedniego ubioru.

Tabela nr 15. Najczęściej wskazywane przez osobę doświadczającą przemocy w rodzinie formy przemocy – formularz „Niebieska Karta-A” (Świdnica)

najczęściej wskazywane formy przemocy	2016		2017		2018		2019	
	wobec dorosłego	wobec dziecka	wobec dorosłego	wobec dziecka	wobec dorosłego	wobec dziecka	wobec dorosłego	wobec dziecka
przemoc fizyczna								
popychanie	131	15	101	11	92	10	89	12
uderzenie	96	17	73	15	67	15	72	16
wykręcanie rąk	40	2	30	2	27	2	31	6
duszenie	29	1	22	1	17	1	19	2
kopanie	33	4	25	2	18	3	21	1
spoliczkowanie	65	4	43	6	34	7	46	1
uszkodzenia ciała								
zasinienie	69	2	40	11	39	5	46	7
zadrapanie	55	4	35	2	31	5	24	3
krwawienie	20	-	14	1	17	2	15	2
oparzenie	1	-	-	-	2	-	1	-
przemoc psychiczna/emocjonalna								
izolacja	41	6	29	10	27	6	21	2
wyzwiska	161	18	135	18	113	15	109	15
ośmieszanie	120	10	87	12	74	9	57	13
groźby	129	11	90	10	86	7	75	7
kontrolowanie	83	4	48	8	47	5	46	10
ograniczanie kontaktów	42	7	31	8	28	8	34	4
krytykowanie	134	11	109	15	89	10	79	10
poniżanie	142	10	103	15	83	9	80	12
demoralizacja	27	14	35	18	14	9	21	16
ciągłe niepokoje	121	7	94	15	73	6	76	10
przemoc seksualna								
	12	-	6	2	3	-	8	-
przemoc ekonomiczna								
niszczenie/uszkodzenie mienia	57	7	54	1	43	3	42	3

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE MIASTO ŚWIDNICA NA LATA 2021-2025

zabór/przywłaszczenie mienia	32	4	23	1	20	3	22	1
groźby karalne/znieważenia								
	86	5	56	6	50	7	45	4
zmuszanie do picia alkoholu								
	4	-	3	1	5	-	2	-
zmuszanie do zażywania środków odurzających								
	1	-	-	-	-	-	-	-

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

Według analizowanych formularzy „Niebieska Karta-A” wypełnionych w Świdnicy, najczęstszymi przejawami przemocy w rodzinie są różnego rodzaju zachowania związane z psychicznym i emocjonalnym dręczeniem. Najbardziej rozpowszechnioną formą przemocy psychicznej są wyzwiska, krytykowanie, poniżanie oraz nieustanne niepokojenie. Najczęściej stosowaną przez sprawców fizyczną formą przemocy, kiedy sprawca dysponujący z reguły większą siłą fizyczną lub wykorzystujący niemoc i niepewność osoby doświadczającej przemocy, popycha ją lub uderza. Niszczenie mienia, własności osoby doświadczającej przemocy jest równie często stosowaną formą opresji. Sprawca czyni to intencjonalnie, aby zaznaczyć swoją dominację.

6. Zadania realizowane przez podmioty uczestniczące w procedurze „Niebieskie Karty”

Każda ze służb reprezentowanych w grupie roboczej ma określone zadania do wykonania. Przedstawiciel Policji podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że doświadcza przemocy w rodzinie. Zadaniem pracownika socjalnego, przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia i oświaty jest przede wszystkim poinformowanie osoby doświadczającej przemocy o formach i miejscach pomocy udzielanej osobom uwikłanym w przemoc, a także zapewnienie dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doświadczającej przemocy. Diagnozują sytuację i potrzeby osoby doświadczającej przemocy oraz mogą prowadzić rozmowy z osobami stosującymi przemoc. Dodatkowo przedstawiciel ochrony zdrowia winien poinformować o możliwości uzyskania zaświadczenia o rodzajach i przyczynach uszkodzeń ciała w związku z użyciem przemocy w rodzinie. W razie konieczności, pracownik socjalny proponuje i ustala miejsce schronienia osobie doświadczającej przemocy.

Tabela nr 16. Zastosowane przez Policję środki w toku interwencji, w wyniku której wszczęto procedurę (Świdnica)

zastosowane przez Policję środki w toku interwencji wobec sprawcy, odnotowane w formularzu „NK-A”	2016	2017	2018	2019
pouczenie	64	69	48	35
środki przymusu bezpośredniego	45	50	43	28

badanie na zawartość alkoholu we krwi	45	48	39	30
izba wytrzeźwień/policyjne pomieszczenie dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia	33	32	22	17
policyjne pomieszczenie dla osób zatrzymanych	18	23	26	15

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

W trakcie interwencji w rodzinach, w wyniku których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”, występowała konieczność zastosowania środków przymusu bezpośredniego średnio w 26,5% przypadków (2016 r. – 23,6%; 2017 r. – 31,3%; 2018 r. – 29,7%; 2019 r. – 21,2%). Konieczność umieszczenia w izbie wytrzeźwień/policyjnym pomieszczeniu dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia lub policyjnym pomieszczeniu dla osób zatrzymanych występowała w średnio 29,6% przypadków (2016 r. – 26,7%; 2017 r. – 34,4%; 2018 r. – 33,1%; 2019 r. – 24,2%).

W przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie najważniejsze jest przerwanie przemocy i zapewnienie bezpieczeństwa ofierze. Osobie, która znalazła się w trudnej sytuacji życiowej spowodowanej przemocą domową, uniemożliwiająca przebywanie ze sprawcą przemocy pod wspólnym dachem w miejscu dotychczasowego zamieszkania, zapewnia się bezpieczne schronienie w całodobowym ośrodku wsparcia, w celu ochrony przed osobą stosującą przemoc w rodzinie. Są to miejsca tymczasowego, nieodpłatnego pobytu, w których w razie konieczności udzielana jest m.in. pomoc w uzyskaniu opieki medycznej, wyżywienie, pomoc materialna.

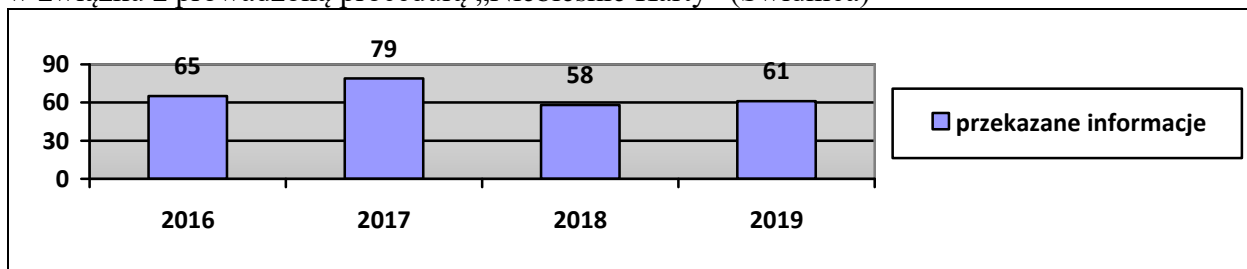
Tabela nr 17. Liczba osób, którym zapewniono schronienie (Świdnica)

placówka	2016	2017	2018	2019
Hostel Fundacji Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint”	11	19	14	11
Mieszkanie chronione przy Ośrodku Interwencji Kryzysowej PCPR	2	8	10	12
łącznie	13	27	24	23

źródło: Fundacja Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint”, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przewiduje szereg działań kierowanych do osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc oraz do sprawców przemocy w rodzinie, w celu zaniechania stosowania przemocy i ochrony ofiar przemocy.

Wykres nr 10. Powiadomienie o sytuacji w rodzinie sądu rodzinnego/organów ścigania w związku z prowadzoną procedurą „Niebieskie Karty” (Świdnica)

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

Komenda Powiatowa Policji w Świdnicy realizując działania w związku z przemocą w rodzinie podejmuje działania interwencyjne i sporządza wnioski o objęcie aktem oskarżenia wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie.

Tabela nr 18. Liczba osób objętych działaniami podjętymi przez Policję (Świdnica)

rodzaj działania	2016	2017	2018	2019
wypełnione formularze „Niebieska Karta-A” wszczynające procedurę	150	121	109	93
kolejne formularze „Niebieska Karta-A” wypełniane w toku prowadzonej procedury	65	25	18	22
zatrzymania osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, celem przewiezienia do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia	87	60	48	32
sporządzone wnioski do Prokuratury Rejonowej o objęcie aktem oskarżenia wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie	21	30	18	19

źródło: Komenda Powiatowa Policji w Świdnicy

Prokuratura Rejonowa w Świdnicy prowadzi postępowania karne wobec sprawców przemocy w rodzinie.

Tabela nr 19. Liczba osób objętych działaniami Prokuratury Rejonowej (Świdnica)

rodzaj działania	2016	2017	2018	2019
prowadzone postępowania karne wobec sprawców przemocy w rodzinie	177	117	273	210
zastosowane nieizolacyjne środki zapobiegawcze, w tym:	40	85	93	71
nakaz opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym	20	40	47	40
dozór policji połączony z zakazem kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną	20	45	46	31
zastosowany środek izolacyjny w postaci tymczasowego aresztowania	7	18	15	13

źródło: Prokuratura Rejonowa w Świdnicy

Sąd Rejonowy I Wydział Cywilny w Świdnicy prowadzi postępowania wobec sprawców mające na celu zobowiązanie do opuszczenia mieszkania zajmowanego wspólnie z innym członkiem rodziny, wobec którego dopuścił się przemocy w rodzinie.

Tabela nr 20. Liczba osób objętych działaniami Sądu Rejonowego (Świdnica)

rodzaj działania	2016	2017	2018	2019
zarejestrowane sprawy o zobowiązanie sprawcy przemocy w rodzinie do opuszczenia mieszkania zajmowanego wspólnie z innym członkiem rodziny, wobec którego dopuścił się przemocy w rodzinie	6	9	13	17
zobowiązanie sprawcy przemocy w rodzinie do opuszczenia lokalu mieszkalnego	3	5	5	8

źródło: Sąd Rodzinny I Wydział Cywilny w Świdnicy

Osoby doświadczające przemocy w rodzinie korzystają z poradnictwa i wsparcia instytucji publicznych zajmujących się pomocą osobom z rodzin uwikłanych w przemoc w rodzinie.

Tabela nr 21. Liczba osób korzystających z poradnictwa i wsparcia (Świdnica)

rodzaj poradnictwa	2016	2017	2018	2019
psychologiczne	125	328	315	237
prawne	148	51	110	127
socjalne	293	551	447	164
zawodowe i rodzinne	-	50	126	164
medyczne	2	-	-	-

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

Na zlecenie Gminy Miasta Świdnicy, Zakład Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze realizuje w Świdnicy profesjonalny program terapeutyczny mający na celu ograniczenie szkód zdrowotnych wynikających z używania substancji psychoaktywnych, skierowany do osób doświadczających oraz sprawców przemocy w rodzinie. Spotkania odbywają się na terenie Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Świdnicy.

Tabela nr 22. Realizowane programy terapeutyczne (Świdnica)

rodzaj programu	2016	2017	2018	2019
Poradnictwo i terapia indywidualna dla osób uwikłanych w przemoc domową i dla rodziców osób uzależnionych, w celu rozwiązywania zdiagnozowanych problemów	171 osób 43 dyżury 172 godz.	88 osób 107 dyżurów 108 godz.	146 osób 36 dyżurów 144 godz.	177 osób 44 dyżury 176 godz.
Grupowy Trening Asertywności dla osób uwikłanych w przemoc domową w zakresie poszerzenia wiedzy w zakresie złości i agresji, treningu asertywnego zachowania	12 osób 2 sesje 50 godz.	10 osób 2 sesje 50 godz.	21 osób 2 sesje 50 godz.	12 osób 2 sesje 50 godz.
Terapia grupowa dla osób doświadczających przemocy domowej w celu jej zatrzymania – grupa otwarta	12 osób 19 sesji 76 godz.	10 osób 20 sesji 80 godz.	6-11 osób 33 sesje 132 godz.	6-10 osób 40 sesji 160 godz.
Terapia grupowa dla sprawców przemocy domowej, w zakresie konstruktywnych zmian w zachowaniu w celu zatrzymania przemocy – grupa otwarta	9 osób 41 sesji 164 godz.	10 osób 27 sesji 108 godz.	6-10 osób 20 sesji 80 godz.	6-9 osób 20 sesji 80 godz.
Grupa pracy nad złością, w celu poszerzenia wiedzy w zakresie złości i agresji, treningu radzenia sobie ze złością i asertywnego wyrażania złości – grupa otwarta	13 osób 12 sesji 48 godz.	11 osób 12 sesji 48 godz.	7-18 osób 12 sesji 48 godz.	5-12 osób 12 sesji 48 godz.

źródło: Zakład Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze

Terapię indywidualną dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizuje w Świdnicy również Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

Tabela nr 23. Realizowane programy terapeutyczne (Świdnica)

rodzaj programu	2016	2017	2018	2019
terapia indywidualna dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	10 osób	16 osób	8 osób	11 osób
program w formie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	4 osoby	1 osoba	1 osoba	2 osoby

źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy

Pracownicy socjalni prowadząc rozeznanie w rodzinach będących pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz stałą współpracę i monitorowanie wspólnych podopiecznych, w szczególności z placówkami oświatowymi, Komendą Powiatową Policji, asystentami rodziny, kuratorami, realizują na bieżąco działania diagnozujące rozmiary zjawiska przemocy w rodzinie, poprzez identyfikowanie na terenie Świdnicy ofiar i sprawców przemocy.

Tabela nr 24. Rodziny objęte wsparciem pracowników socjalnych (Świdnica)

podejmowane działania diagnozujące	2016	2017	2018	2019
łączna liczba rodzin objętych wsparciem	2.211	1.967	2.059	2.036
rodziny uwikłane w problemy uzależnień	265	280	286	444
rodziny ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową	120	113	131	234
rodziny z nadzorem kuratorskim	119	125	110	90
rodziny z dziećmi do 18 r.ż.	448	386	377	371
rodziny z dziećmi ze środowisk zagrożonych uzależnieniami, objętych monitorowaniem i motywowanych do podjęcia terapii przez rodziców	62	74	66	112
powiadomienia do Sądu o potrzebie objęcia rodziny nadzorem kuratorskim z powodu zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych	47	56	46	36

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy

Szczególnym nadzorem obejmowane są rodziny z dziećmi wskazane, jako zagrożone przemocą oraz demoralizacją nieletnich. Środowiska te pracownicy socjalni w asyście funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Świdnicy monitorują dodatkowo w ramach popołudniowych wizyt patronażowych, realizowanych w godzinach od 15.30 do 17.00, od poniedziałku do czwartku.

Tabela nr 25. Popołudniowe wizyty patronażowe (Świdnica)

popołudniowe wizyty patronażowe	2016	2017	2018	2019
zrealizowane godziny wizyt patronażowych	200	504	299,5	315
środowiska objęte wizytami patronażowymi	87	34	43	44

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy

Placówka oświatowa, realizując swoje ustawowe zadania, zapewnia opiekę uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej, umożliwia uczniom korzystanie z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej. Zobowiązana jest zarówno do zapobiegania krzywdzeniu dzieci, jak też do podejmowania działań, gdy dziecko jest zagrożone przemocą, a w szczególności, kiedy zagrożenie to występuje ze strony samych rodziców. Pracownicy placówek oświatowych są jednym z organów, na których ustawodawca nałożył obowiązek inicjowania procedury „Niebieskie Karty” w każdym przypadku podejrzenia wystąpienia przemocy w rodzinie.

Tabela nr 26. Podopieczni miejskich placówek oświatowych (Świdnica)

rodzaj działania	2016	2017	2018	2019
zdiagnozowane środowiska zagrożone lub dotknięte przemocą w rodzinie, w tym:	100	91	71	94
w przedszkolach	17	8	9	33
w szkołach	83	83	62	61
wypełnione formularze „Niebieska Karta-A” wszczynające procedurę	4	4	5	4
sporządzone powiadomienia do Sądu o potrzebie wglądu w sytuację rodziny z powodu zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych	22	21	21	38

źródło: przedszkola i szkoły w Świdnicy

Dzieci i młodzież z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze objęte są opieką placówki wsparcia dziennego, realizującej zadania w formie środowiskowych świetlic socjoterapeutycznych prowadzących zajęcia popołudniowe.

Tabela nr 27. Dzieci i młodzież objęte opieką placówki wsparcia dziennego (Świdnica)

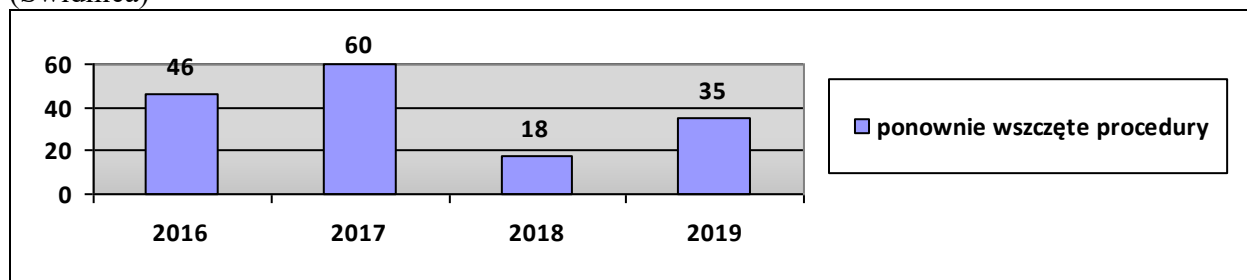
liczba dzieci	2016	2017	2018	2019
korzystające z opieki placówki wsparcia dziennego, w tym:	239	238	184	159
ze środowisk zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie	49	29	43	60

źródło: Caritas Diecezji Świdnickiej, Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Chorych „Serce”, Fundacja Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint”, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy

7. Zakończone procedury „Niebieskie Karty”

Wśród wszczętych w danym roku postępowań, część dotyczy rodzin, w których już wcześniej prowadzona była procedura „Niebieskie Karty”, została zamknięta i ponownie doszło do przemocy w rodzinie, w wyniku której wypełniono formularz „Niebieska Karta-A” wszczynający procedurę.

Wykres nr 11. Liczba rodzin, w których wszczęto procedurę po uprzednio zakończonej (Świdnica)

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

Średnio około 25% procedur wszczętych w danym roku dotyczy rodzin, w których procedura była już wcześniej prowadzona i została zakończona. W I połowie 2020 r. ponownie wszczęto 14 procedur (15,9%) w środowiskach, którymi wcześniej zajmowały się grupy robocze.

Ustanie przemocy w rodzinie, uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy, to trzy przesłanki do zakończenia w rodzinie procedury „Niebieskie Karty”, które muszą występować łącznie. Wskaźnikami „uzasadniającymi przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy” najczęściej występującymi w procedurze „Niebieskie Karty” są:

- zmiana zachowania osoby stosującej przemoc, polegająca na powstrzymaniu się od zachowań agresywnych, podjęcie terapii lub udział w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych,
- osoba doświadczająca przemocy wykazuje większą wiedzę i świadomość w zakresie doznawanej przemocy, adekwatnie reaguje w sytuacji zagrożenia i innych pojawiających się problemach,
- trwała nieobecność osoby stosującej przemoc w miejscu zamieszkania osoby doświadczającej przemocy i nie utrzymywanie kontaktu osoby stosującej z doświadczającą przemocy.

„Indywidualne plany pomocy” sporządzane przez grupy robocze, przy współdziałaniu osób uwikłanych w przemoc są realizowane w ramach procedur „Niebieskie Karty” na rzecz każdej rodziny dotkniętej przemocą. Plan określa, kto i do jakich działań się zobowiązał. Dotyczy to zarówno członków rodzin, jak i specjalistów pracujących z rodziną. Zrealizowanie określonych w planie pomocy rodzinie działań daje uzasadnienie do przyjęcia, że nie ma podstaw do dalszego prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” z uwagi na przerwanie przemocy i poprawę sytuacji rodziny. Potwierdzenie tych zmian członkowie grup roboczych uzyskują bezpośrednio od osób, które doświadczały przemocy.

Tabela nr 28. Prowadzone i zakończone procedury „Niebieskie Karty” (Świdnica)

liczba procedur	2016	2017	2018	2019
prowadzone w danym roku, w tym:	285	251	214	201
założone w danym roku	191	160	145	132
zakończone w danym roku, w tym:	187	190	154	132
z powodu ustania przemocy	151	178	134	110
z powodu bezzasadność procedury	36	12	20	22

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

W badanym okresie spośród zamkniętych procedur, średnio 86% zamkniętych zostało z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy (2016 r. – 80,7%; 2017 r. – 93,7%; 2018 r. – 87%; 2019 r. – 83,3%). Niewielki odsetek stanowią zamknięcia z powodu rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań. Są to przede wszystkim sytuacje, w których karta została mylnie założona – interwencja nie dotyczyła przemocy w rodzinie, lub w toku prowadzenia postępowania okazało się, że karta została założona w rodzinie, w której występuje konflikt, a nie przemoc, lub jedna ze stron procedury wyjechała docelowo za granicę, lub umarła. Także, gdy osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy w rodzinie nie życzą sobie żadnej pomocy, odmawiają kontaktu, żądają zamknięcia procedury, nie wykazują woli współpracy, a nic nie wskazuje na to, że są to informacje przekazywane pod naciskiem innych. Zamknięcie procedury w takim przypadku nie jest stosowane, gdy w rodzinie wychowywane są dzieci.

Tabela nr 29. Prowadzone i zakończone w Polsce procedury „Niebieskie Karty”

liczba procedur	2016	2017	2018
prowadzone w danym roku, w tym:	99.714	101.798	101.457
założone w danym roku	74.506	74.427	76.553
zakończone w danym roku, w tym:	69.428	69.790	71.900
z powodu ustania przemocy	50.537	49.455	50.415
z powodu bezzasadność procedury	18.891	20.335	21.485

źródło: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

W badanym okresie w Polsce spośród zakończonych procedur, średnio około 71,3% zamkniętych zostało z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy (2016 r. – 72,8%; 2017 r. – 70,9%; 2018 r. – 70,1%). Większy odsetek, niż w Świdnicy, stanowią zamknięcia z powodu rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Ustawodawca w żaden sposób nie określił ram czasowych realizacji procedury. We wszystkich dotychczasowych interpretacjach, szczególnie w ocenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, kwestia długości procedowania jest sprawą indywidualną.

Tabela nr 30. Czas prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” wszczętej w danym roku (Świdnica)

czas zakończenia prowadzonych procedur	2016	2017	2018	2019
z powodu ustania przemocy, w tym prowadzone:	152	136	107	73
do 3 miesięcy	29	21	12	14
3 – 6 miesięcy	53	54	47	29
6 – 9 miesięcy	31	27	25	21
9 miesięcy – 1 rok	25	17	12	8
1 rok – 1 rok 3 miesiące	8	10	8	-
1 rok 3 miesiące – 1 rok 6 miesięcy	1	5	2	1
ponad 1 rok 6 miesięcy	5	2	1	-
przeniesienie do innej miejscowości	-	-	4	4
z powodu bezzasadności procedury, w tym prowadzone:	39	23	33	25
do 1 miesiąca	9	8	3	5
do 3 miesięcy	14	5	13	6
do 6 miesięcy	8	7	9	9
do 9 miesięcy	7	2	4	3
do 1 roku	1	1	3	1
ponad 1 rok	-	-	1	1
procedury nie zakończone – w toku (wg stanu na dzień 30.06.2020 r.)	-	1	1	30
łącznie	191	160	145	132

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

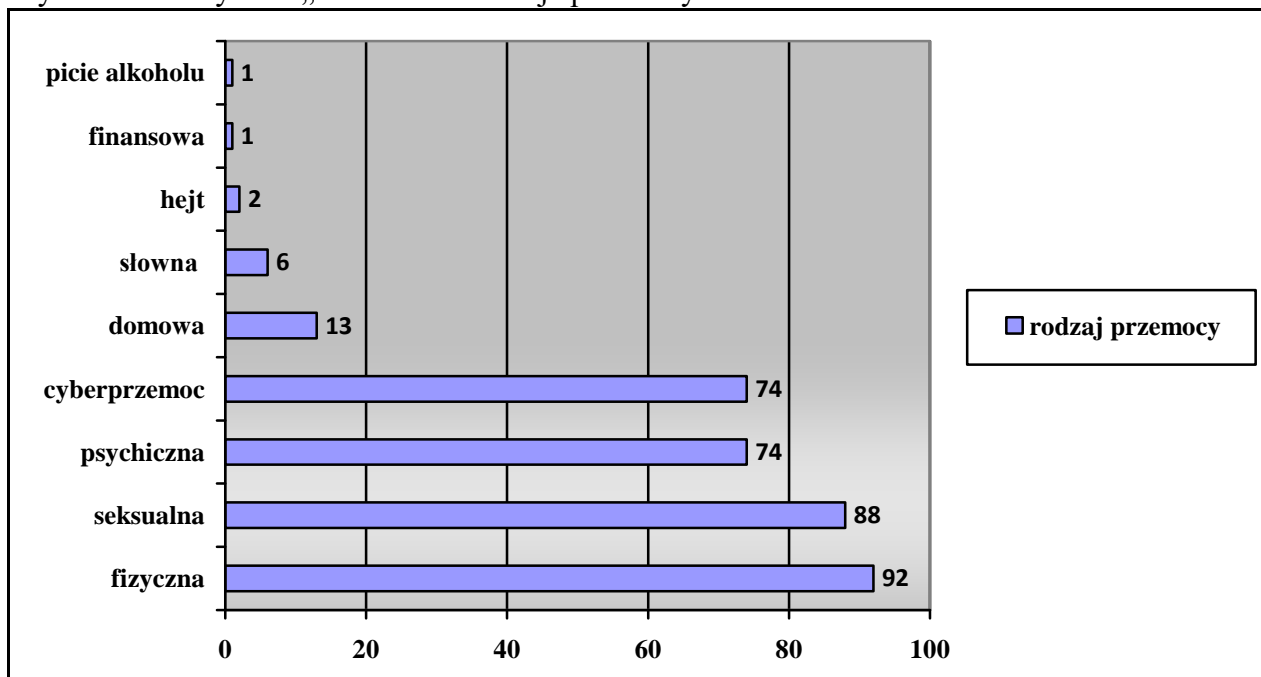
Wskaźnikiem potwierdzającym, że przemoc ustała, jest określony czas bez występowania aktów przemocy. Praktycy postulują, by wynosił on od pół roku do roku (szczególnie jeśli w rodzinie są małoletnie dzieci). W Świdnicy, w czasie krótszym niż 6 miesięcy, spośród procedur zamkniętych z powodu ustania przemocy, zamkniętych zostało w latach 2016 – 2018 średnio prawie 56% procedur wszczętych w danym roku (2016 r. – 53,9%; 2017 r. – 55,1%; 2018 r. – 55,1%; 2019 r. – 58,9%). W tym przed upływem 3 miesięcy, w latach 2016 – 2019 zamknięto średnio 16,2% procedur (2016 r. – 19,1%; 2017 r. – 15,4%; 2018 r. – 11,2%; 2019 r. – 19,2%).

8. Ankieta uczestników programu „Bezpieczne dorastanie”

W 2019 r. dla uczniów klas V-VIII w dwóch świdnickich szkołach podstawowych przeprowadzono warsztaty psychoedukacyjne w zakresie radzenia sobie z agresją w relacjach rówieśniczych pod nazwą „Bezpieczne dorastanie”. Celem warsztatów był rozwój samoświadomości rozpoznawania, przeżywania i wyrażania emocji, takich jak lęk, wstyd, złość i poczucie winy, nauka postawy asertywnej i stawiania granic oraz zwiększenie świadomości dotyczącej zjawiska przemocy i jego skutków. Jednym z elementów programu była ankieta, wypełniana anonimowo przez uczestników warsztatów, na temat znajomości problemu przemocy w rodzinie. Ankiety wypełniło 122 uczestników warsztatów, w tym 62 osoby stanowiły dziewczęta, 55 chłopcy i 5 osób nie zaznaczyło płci. Przedział wiekowy ankietowanych to 10-15 lat, w tym blisko 70% stanowili 12-13 latkowie.

Tylko niewielka grupa – 7 ankietowanych zaznaczyło, że nie wie, czym jest „przemoc”. Przy rozróżnieniu na „przemoc w rodzinie”, już 22% ankietowanych odpowiedziało, że nie wie lub nie zaznaczyło odpowiedzi. Ankietowani zostali poproszeni o opisanie, czym jest przemoc w rodzinie. Definiowali ją głównie, jako bicie kogoś, najczęściej kiedy dorośli bije dzieci (komponent nierównowagi sił). W większości uczniowie mieli trudność ze stworzeniem szerszej definicji przemocy, ograniczając się głównie do przemocy fizycznej, doświadczania krzywdy fizycznej. Pojawiały się też odpowiedzi, w których przemoc identyfikuje się z kłótnią, wyżywaniem się bez powodu, piciem alkoholu (komponent przemocy psychicznej).

Wykres nr 12. Pytanie „Jakie znasz rodzaje przemocy?”

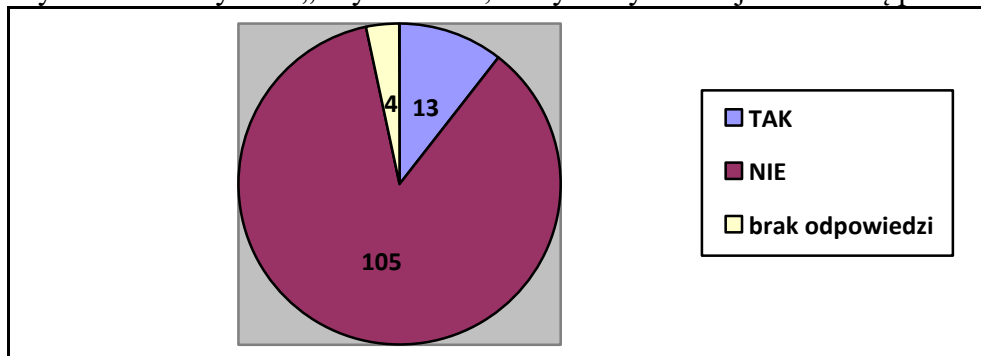
źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy

Wśród rodzajów przemocy najczęściej, w ponad 70% ankiet wymieniono przemoc fizyczną i seksualną oraz w ponad 60% – psychiczną i cyberprzemoc.

Młodzież nie zawsze identyfikuje, jako niewłaściwe, zachowania mające znamiona przemocy w rodzinie. Prawie 30% ankietowanych widzi uzasadnienie w stosowaniu przemocy, np. w relacjach między rodzeństwem. Przy czym dotyczy to 19,4% ankietowanych dziewcząt i 43,6% ankietowanych chłopców. Ponad 10% uważa, że dzieci doświadczające przemocy

w rodzinie zasłużyły sobie na to, w tym 12% dziewcząt i 9,1% chłopców. Pojawiały się również zdania, że rodzice mogą ukarać swoje dzieci jak chcą i nikt nie powinien się wtrącać, przemoc w rodzinie to wstyd i lepiej o tym nie mówić.

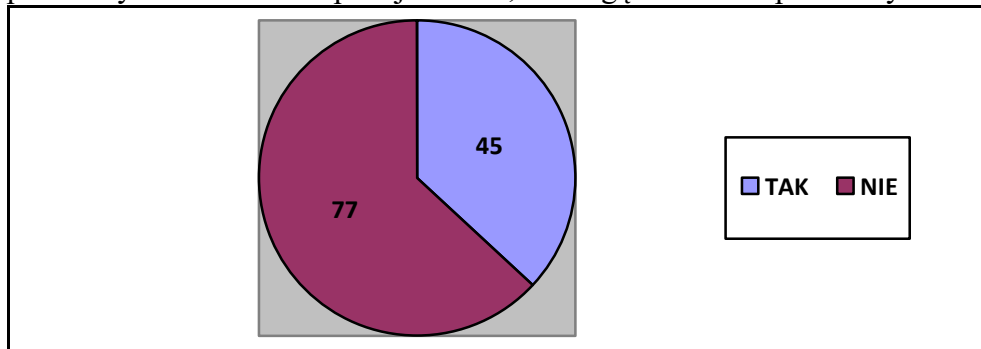
Wykres nr 13. Pytanie „Czy uważasz, że byłeś/byłaś lub jesteś ofiarą przemocy domowej?”

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy

Okolo 10,7% ankietowanych, w tym 8,1% ankietowanych dziewcząt i 14,6% ankietowanych chłopców, przyznało się, że miało w swoim doświadczeniu przeżycia związane z byciem ofiarą przemocy w rodzinie.

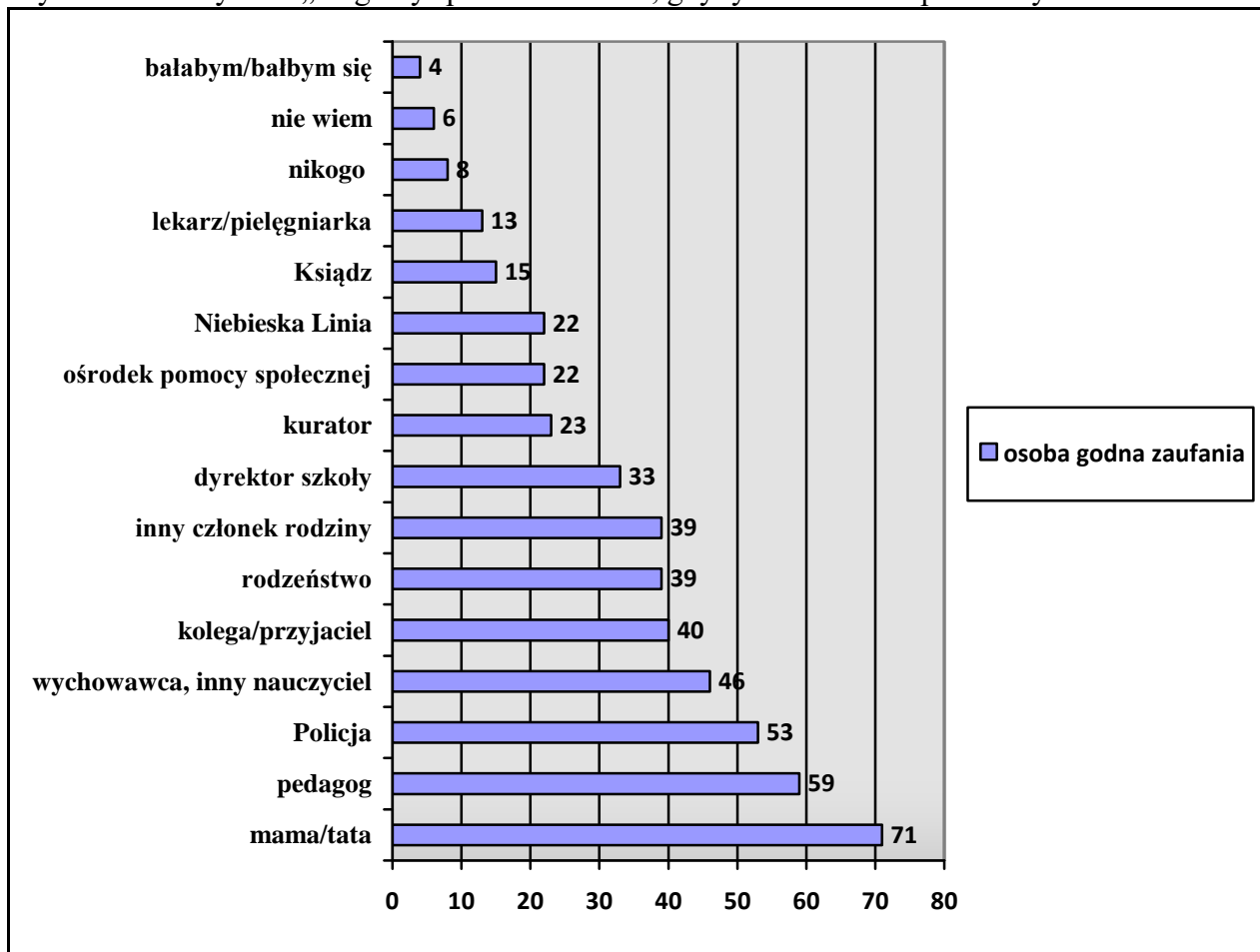
Wykres nr 14. Pytanie „Czy znasz kogoś wśród swoich koleżanek lub kolegów, którzy doznają przemocy w rodzinie lub podejrzewasz, że mogą doznawać przemocy w rodzinie?”

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy

Ponad 80% ankietowanych uważa, że należy poinformować bliskich o doznawanej przemocy w rodzinie – 91,9% ankietowanych dziewcząt i 76,4% ankietowanych chłopców.

Wykres nr 15. Pytanie „Kogo byś poinformował/a, gdybyś doznawał/a przemocy w rodzinie?”

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy

Osobami godnymi zaufania, wymienianymi w pierwszej kolejności, jako tymi, do których ankietowani zwróciliby się w sytuacji doznawania przemocy w rodzinie są rodzice – prawie 60% ankietowanych. Potwierdzałoby to brak doświadczenia w przeżyciach związanych z byciem ofiarą przemocy w rodzinie. W następnej kolejności wymieniani są przedstawiciele instytucji – szkoły (pedagog/nauczyciel) i Policji.

9. Raport z badań „Diagnoza uzależnień oraz przemocy w Gminie Miasto Świdnica”

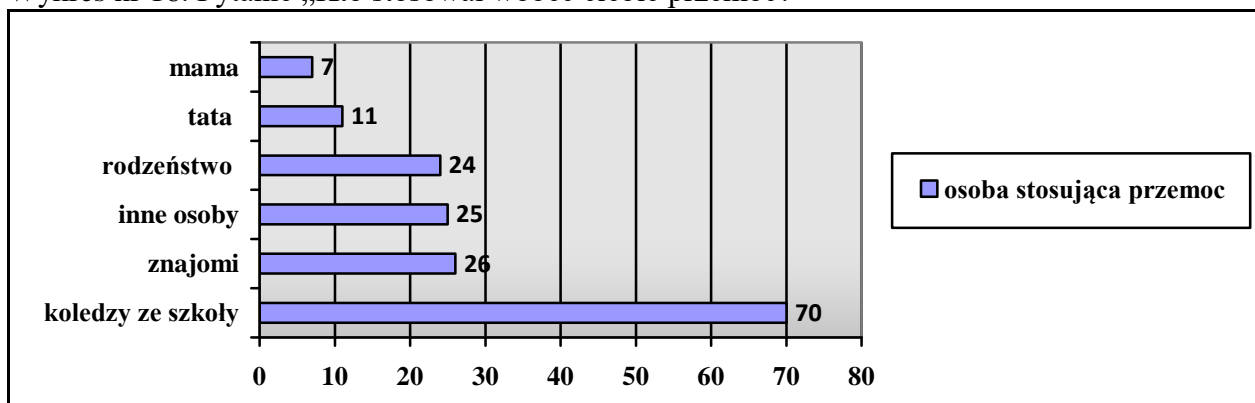
W 2020 r. na zlecenie Urzędu Miejskiego w Świdnicy sporządzono diagnozę uzależnień oraz przemocy, w celu ukazania skali problemów społecznych występujących wśród mieszkańców Miasta Świdnicy.

W badaniu ankietowym udział wzięło 521 uczniów ze szkół znajdujących się na terenie Miasta (56% dziewcząt, 44% chłopców). 51% kwestionariuszy ankiet wypełnili uczniowie mający 13-15 lat, 48% w wieku 10-12 lat i 1% badanych w wieku mieszczącym się w przedziale 16-18 lat. W badaniu diagnozującym dorosłych mieszkańców Świdnicy, powyżej 18. roku życia, udział wzięło 517 osób (28% kobiet, 72% mężczyzn). Najliczniejszą grupę stanowili ankietowani w wieku 46-55 lat – 29% oraz 36-45 lat – 26%. W badaniu udział wzięło również 21% mieszkańców w wieku 26-35 lat, 10% w wieku do 25 lat, 9% w wieku 56-65 lat i 5% w wieku powyżej 65 lat.

61% ankietyowanych uczniów przyznało, że w ich szkołach dochodzi do przemocy, z czego w 23% kwestionariuszy zaznaczono odpowiedź, że zdarzenia te mają miejsce rzadko, w 27% – czasami i w 11% – często. Do występowania problemu przemocy w domu przyznało się 2% uczniów, w tym 2% wskazało na stosowanie przemocy wobec nich samych, 1% na to, że osobami jej doznającymi jest ich rodzeństwo oraz 1% na to, że przemoc stosowana jest wobec siebie nawzajem.

137 ankietyowanych uczniów (26,3%) przyznało, że zdarzyło im się doświadczyć przemocy. W tym, jako osoby stosujące przemoc najczęściej wskazywali kolegów ze szkoły, w 51,1% ankiet.

Wykres nr 16. Pytanie „Kto stosował wobec ciebie przemoc?”

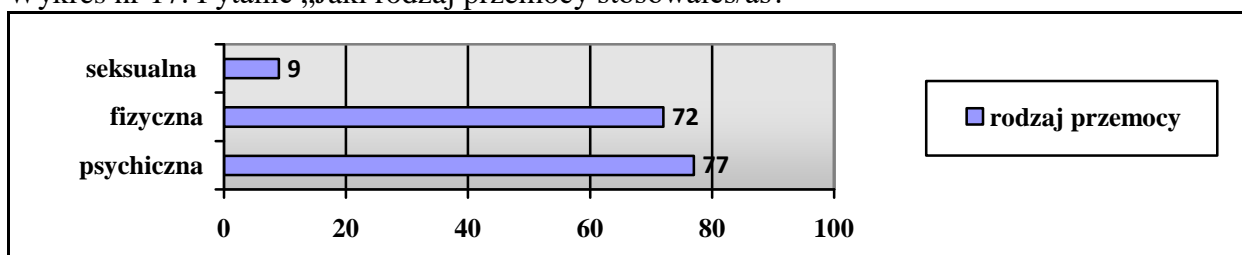

źródło: Diagnoza uzależnień oraz przemocy w Gminie Miasto Świdnica

Wśród innych odpowiedzi wymieniono: byłego ojczyma, obce osoby, rówieśników ze szkoły oraz starszych uczniów. Przemocy psychicznej doświadczyło 97 uczniów (70,8%), fizycznej – 66 uczniów (48,2%), seksualnej – 15 uczniów (10,9%) oraz zaniedbania – 6 uczniów (4,4%).

W pytaniu o stosowanie przemocy wobec innych osób 131 uczniów (25,1%) udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

Wykres nr 17. Pytanie „Jaki rodzaj przemocy stosowałeś/aś?”

źródło: Diagnoza uzależnień oraz przemocy w Gminie Miasto Świdnica

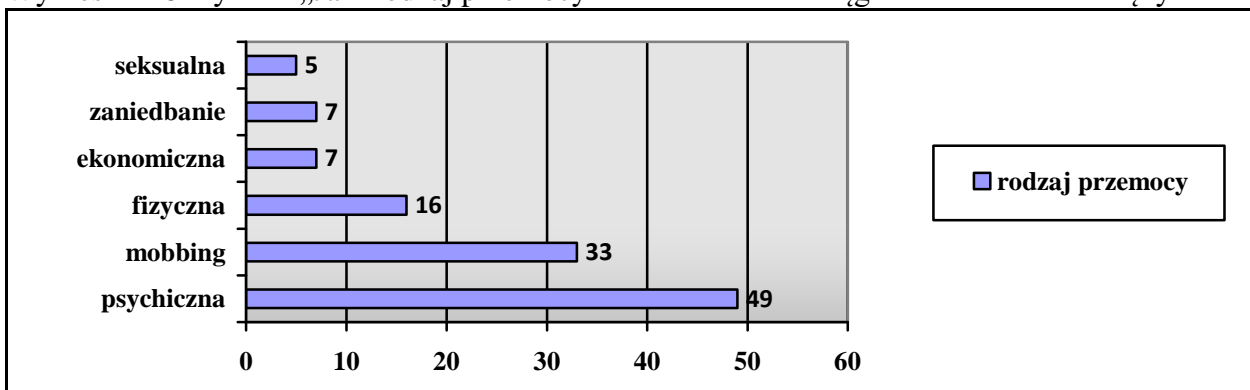
Do stosowania przemocy wobec swoich rówieśników przyznały się 92 osoby (70,2%), wobec rodzeństwa – 32 osoby (24,4%), wobec innych osób – 16 osób (12,2%) oraz wobec rodziców – 5 osób (3,8%). W odpowiedzi „inne” większość uczniów stwierdziło, że stosowało przemoc w samoobronie lub stanęło w czyjejś obronie.

23% ankietyowanych potwierdziło, że zna osobę doświadczającą przemocy w swoim domu, 39% nie zna takiej osoby oraz 38% nie umiało udzielić jednoznacznej odpowiedzi. 6% dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu potwierdziło, że w ich domach

występuje przemoc, 83% uważa, że problem ten nie pojawia się w jego rodzinie oraz 11% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

W ciągu ostatniego roku przemocy w różnych formach doznało 94 ankietowanych (18,2%), wśród których 9% doświadczyło jej 1 raz, 7% – 2 do 10 razy, 1% – 11 do 20 razy oraz 1% więcej niż 30 razy. Na pytanie o miejsce doświadczenia przemocy, 53 osoby (56,4%) wskazały miejsce pracy, 29 osób (30,9%) na dom, 29 osób (30,9%) na miejsce publiczne, 2 osoby (2,1%) na uczelnię oraz 3 osoby (3,2%) na inne bliżej niewskazane miejsce.

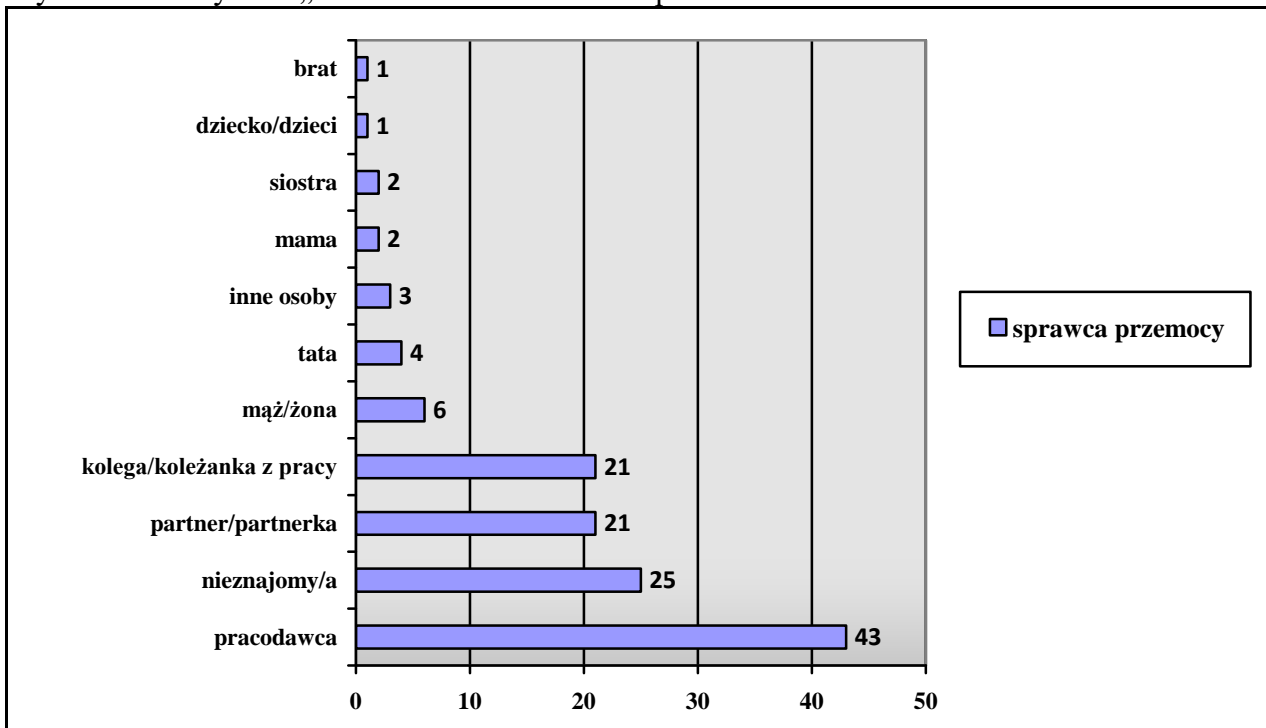
Wykres nr 18. Pytanie „Jaki rodzaj przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?”

źródło: Diagnoza uzależnień oraz przemocy w Gminie Miasto Świdnica

Wśród osób, które przyznały, że doświadczyły przemocy, najczęstszym jej rodzajem była przemoc psychiczna – 52,1%.

Wykres nr 19. Pytanie „Kto stosował wobec Pan/i przemoc?”

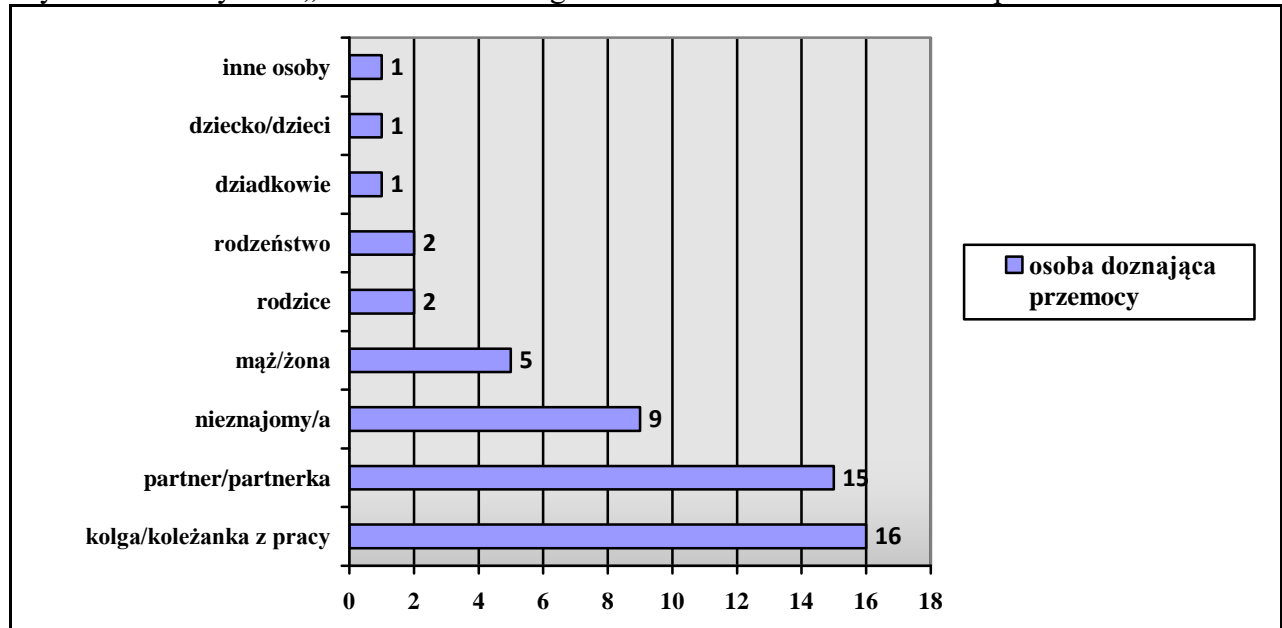

źródło: Diagnoza uzależnień oraz przemocy w Gminie Miasto Świdnica

Osoby, które przyznały, że doświadczyły przemocy, jako sprawcę najczęściej wskazywały pracodawcę – 45,7%.

Do stosowania przemocy przyznało się 46 ankietowanych osób dorosłych (9%), spośród których 6% zaznaczyło odpowiedź wskazującą na użycie jej 1 raz, 2% – 2 do 10 razy oraz 1% więcej niż 30 razy. Najczęstszym rodzajem stosowanej przemocy była przemoc psychiczna, do czego przyznało się 31 osób (67,4%), przemoc fizyczna – 17 osób (37%), przemoc ekonomiczna – 2 osoby (4,3%). Jedna osoba (2,2%) przyznała się do zaniedbań, jedna do mobbingu oraz jedna nie umiała określić rodzaju stosowanej przemocy.

Wykres nr 20. Pytanie „W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe?”

źródło: Diagnoza uzależnień oraz przemocy w Gminie Miasto Świdnica

Jako osobę, wobec której ankietowani stosowali przemoc, najczęściej wskazywani byli koledzy/koleżanki z pracy – 34,8% oraz partner/partnerka – 32,6%.

W pytaniu dotyczącym akceptacji stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci, jako dobrej metody wychowawczej, 43% ankietowanych udzieliło pozytywnej odpowiedzi. Negatywnie oceniło takie zachowania 41% ankietowanych mieszkańców oraz 16% nie potrafiło odpowiedzieć na pytanie.

III. Zasoby instytucjonalne

Głównym realizatorem i koordynatorem działań w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Świdnica na lata 2021-2025 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy. Obsługuje on działania podejmowane przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, na którym spoczywa obowiązek realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz przez grupy robocze powoływane dla indywidualnych przypadków. Zespół tworzą przedstawiciele podmiotów działających na rzecz pomocy osobom indywidualnym, rodzinom, grupom problemowym bądź środowisku, w tym w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Są specjalistami różnych grup zawodowych,

reprezentującymi: Komendę Powiatową Policji, Straż Miejską, Prokuraturę Rejonową, kuratorską służbę sądową, Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Świdnicy, oświatę, lokalne organizacje pozarządowe, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Miejską Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Praca interdyscyplinarna zapewnia kompleksowość oraz większą efektywność i skuteczność działań. Każdy z podmiotów wchodzących w skład Zespołu zobowiązany jest do działania w zakresie posiadanych kompetencji i uprawnień w oparciu o posiadane zasoby personalne i finansowe, w celu skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ich sprawne współdziałanie pozwala efektywnie wykorzystywać zasoby, instrumenty i uprawnienia poszczególnych służb i instytucji. Do każdego indywidualnego przypadku powoływane są grupy robocze składające się z pracowników instytucji wchodzących w skład Zespołu. Ich zadaniem jest diagnoza problemu, opracowanie i realizacja planu pomocy, monitorowanie sytuacji rodziny zagrożonej lub dotkniętej przemocą oraz dokumentowanie podejmowanych działań.

Przemoc w rodzinie jest w polskim systemie prawnym przestępstwem ściganym z urzędu. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w art. 12 ust. 1, nakłada obowiązek społeczny reagowania na przemoc: *Osoby będące świadkami przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.* W przypadku instytucji publicznych, np. szkoły, urzędu, ośrodka pomocy społecznej, mamy do czynienia z bezwzględnym obowiązkiem powiadomienia o popełnieniu przestępstwa: *Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora.*

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”. Zgodnie z art. 9d ust. 2 ustawy, jest to *ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.* Jest to procedura interwencyjno-pomocowa. Oznacza to, że łączy działania podejmowane przez przedstawicieli służb w sytuacji, w której dochodzi do przemocy w rodzinie, w celu zapewnienia im doraźnego bezpieczeństwa oraz działania służące zapewnieniu im długofalowej, specjalistycznej pomocy (psychologicznej, prawnej, terapeutycznej itp.) zmierzającej do dostarczenia im siły do uwolnienia się od sprawy przemocy.

W przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie najważniejsze jest przerwanie przemocy i zapewnienie bezpieczeństwa ofierze, co może mieć miejsce w trakcie interwencji policji w miejscu zamieszkania rodziny. Osoba doświadczająca przemocy informowana jest o przysługujących jej prawach, a sprawca o konsekwencjach grożących za znęcanie się nad osobą bliską. W razie potrzeby, gdy sprawca stanowi realne zagrożenie dla zdrowia i życia domowników, jest izolowany. 30 kwietnia 2020 r. Sejm uchwalił ustawę, której celem jest natychmiastowe izolowanie osoby stosującej przemoc wobec rodziny, z którą mieszka. Rozwiązania zawarte w nowelizacji mają doprowadzić do natychmiastowej izolacji sprawców od osób dotkniętych przemocą. Ustawa zakłada wprowadzenie odrębnego, szybkiego postępowania w sprawach o zobowiązanie osoby stosującej przemoc do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania oraz zakazania zbliżania się do niego. Uprawnienia do wydawania natychmiastowego nakazu w tych sprawach będą przyznane policji, a także Żandarmerii Wojskowej. Nakaz będzie obowiązywał przez 14 dni, jednak na wniosek osoby doznającej przemocy, sąd może przedłużyć ten okres. Nakaz opuszczenia mieszkania będzie egzekwowany, łącznie z możliwością użycia środków przymusu – bez względu na ewentualne twierdzenie sprawcy, że nie ma dokąd się wyprowadzić. Policja będzie zobowiązana do regularnego

sprawdzania, czy osoba objęta nakazem opuszczenia mieszkania lub niezbliżania się do niego, stosuje się do nałożonych na nią sankcji. Jeżeli nie będzie tego robić, będzie podlegać karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

W rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” uregulowano szczególny rodzaj interwencji, jakim są działania podejmowane w sytuacji podejrzenia przemocy wobec dziecka. Ustawodawca podkreślił, że w takim przypadku procedurę wszczyna się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego. Jeśli podejrzewa się, że jeden z rodziców krzywdzi dziecko, to działania interwencyjne i wypełnienie dokumentacji powinno odbywać się w obecności rodzica, który może zapewnić dziecku bezpieczeństwo. W przypadku, gdy oboje rodzice stosują przemoc wobec dziecka, czynności podejmowane i realizowane są w obecności pełnoletniej osoby najbliższej.

W następnej kolejności uruchamiane są działania wspierające osobę doświadczającą przemocy oraz motywujące sprawcę do udziału w programach terapeutycznych. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga podejmowania działań interdyscyplinarnych, co wiąże się z koniecznością współpracy pomiędzy przedstawicielami poszczególnych służb społecznych pomagających danej rodzinie. Zaangażowanie przedstawicieli różnych służb pozwala na rozpatrywanie sytuacji rodziny dotkniętej przemocą z różnych perspektyw: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Każda z nich pozwala dostrzec inne aspekty przemocy w rodzinie i angażuje przedstawicieli różnych służb i instytucji.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia osobom uwikłanym w problemy przemocy wsparcie psychologiczne oraz pomoc prawną. Monitoruje również dostępność oferty pomocowej zapewnianej lokalnie przez inne podmioty. Działania w ramach interwencji kryzysowej, w tym poradnictwo i organizowanie opieki w rodzinach zastępczych i ośrodkach opiekuńczo-wychowawczych wykonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy. Również świdnickie szkoły zapewniają wsparcie psychologiczne oferowane uczniom, ich opiekunom i nauczycielom. Mieszkańcy Świdnicy mogą korzystać z profesjonalnej terapii realizowanej w Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Świdnicy, funkcjonującej w strukturach Zakładu Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze. Schronienie i wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie zapewnia w Świdnicy, w ramach prowadzonego hostelu, organizacja pozarządowa Fundacja Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint”.

Dla dzieci z rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze zapewnione jest wsparcie terapeutyczno-socjalne w 3 placówkach wsparcia dziennego, które prowadzą w Świdnicy organizacje pozarządowe.

IV. Cele i działania

Tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy do zadań własnych gminy. Ich zakres określa art. 6 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Celem głównym Programu jest **zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ograniczenie skali problemu przemocy w rodzinie.**

Główne obszary, zidentyfikowane jako wymagające intensywnych działań w ramach Programu:

- średnio prawie 37% rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” stanowią rodziny, w których zachowania związane z przemocą w rodzinie mają miejsce od dłuższego czasu/od kilku lat,

- około połowy rodzin objętych w Świdnicy procedurą „Niebieskie Karty” stanowią rodziny, w których wychowują się dzieci i młodzież do 18. roku życia,
- dzieci i młodzież do 18. roku życia wśród łącznej liczby osób bezpośrednio doświadczających przemocy stanowią średnio około 21% przypadków,
- wśród ogólnej liczby osób doświadczających przemocy rośnie liczba dzieci do 18. roku życia bezpośrednio doświadczających przemocy, w okresie od 2016 r. do 2019 r. zwiększyła się o 78,4%,
- w badaniu ankietowym („Bezpieczne dorastanie”) prawie 30% dzieci i młodzieży widzi uzasadnienie w stosowaniu przemocy, np. w relacjach między rodzeństwem,
- w badaniu ankietowym („Bezpieczne dorastanie”) ponad 10% ankietowanych uważa, że dzieci doświadczające przemocy w rodzinie zasłużyły sobie na to,
- w badaniu ankietowym („Diagnoza uzależnień oraz przemocy w Gminie Miasto Świdnica”) 25% dzieci i młodzieży przyznało się do stosowania przemocy wobec innych osób,
- w badaniu ankietowym („Diagnoza uzależnień oraz przemocy w Gminie Miasto Świdnica”) 9% osób dorosłych przyznało się do stosowania przemocy wobec innych osób,
- w badaniu ankietowym („Diagnoza uzależnień oraz przemocy w Gminie Miasto Świdnica”) 43% osób dorosłych pozytywnie ocenia stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci, jako dobrej metody wychowawczej,
- osoby powyżej 60. roku życia (kobiety i mężczyźni) wskazani są w średnio około 19% przypadków, jako osoby bezpośrednio doświadczające przemocy, wśród łącznej liczby osób bezpośrednio doświadczających przemocy, wśród osób dorosłych stanowią średnio około 24% przypadków,
- średnio 87% osób dorosłych wskazanych, jako osoby bezpośrednio doświadczające przemocy stanowią kobiety, średnio 87% osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie stanowią mężczyźni,
- wśród mężczyzn najczęściej osobą podejrzaną o stosowanie przemocy w rodzinie wobec dorosłego członka swojej rodziny był mąż lub partner w wolnym związku konkubenckim, średnio w około 60% przypadków,
- wśród kobiet najczęściej osobą podejrzaną o stosowanie przemocy w rodzinie były matki wobec dzieci swoich lub dzieci partnera, średnio w 54,4% przypadków,
- około 21% osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie stanowią dorosłe dzieci wobec rodzica lub partnera rodzica,
- w trakcie interwencji lub zgłoszenia stosowania przemocy w rodzinie często współwystępuje stan nietrzeźwości u osoby podejranej o stosowanie przemocy,
- około 25% procedur wszczętych w danym roku dotyczy rodzin, w których procedura była już prowadzona w latach wcześniejszych lub w danym roku i została zakończona,
- prawie 56% procedur wszczętych w danym roku zostało zamkniętych z powodu ustania przemocy w czasie krótszym niż 6 miesięcy,
- brak służby zdrowia, jako podmiotu uruchamiającego procedurę „Niebieskie Karty”.

Zadanie 1. Profilaktyka i edukacja społeczna	
działania	wskaźniki osiągnięcia założonych celów
1) prowadzenie kampanii społecznych i edukacyjnych, które obalają mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, mające na celu podnoszenie świadomości w zakresie przeciwdziałania	- współdziałanie i organizacja kampanii społecznych o zasięgu ogólnopolskim i lokalnym w zakresie tematyki przemocy w rodzinie, w tym „Świdnicka Kampania Przeciw Przemocy” - udział przedstawicieli Zespołu Interdyscyplinarnego ds.

przemocy w rodzinie oraz konieczność ochrony dzieci i osób w wieku senioralnym przed przemocą w rodzinie	Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w imprezach kulturalnych i oświatowych, w trakcie których realizowano edukację w zakresie tematyki przemocy w rodzinie - opracowane i dystrybuowane plakaty, ulotki, poradniki i inne materiały informacyjne, które obalają mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie
2) organizacja na terenie placówek oświatowych programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, angażujących uczniów, nauczycieli i rodziców	- zrealizowane programy i działania edukacyjne - liczba uczestników programów i działań edukacyjnych, z podziałem na uczniów, nauczycieli i rodziców
3) opracowanie i aktualizowanie diagnozy problemu przemocy w rodzinie na obszarze gminy, w tym ustalenie odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie	- opracowane diagnozy - opracowane raporty dotyczące monitorowania zjawiska przemocy - liczba rodzin zidentyfikowanych, jako zagrożone i dotknięte przemocą w rodzinie - liczba rodzin uwikłanych w problemy uzależnień - liczba rodzin z nadzorem kuratorskim - liczba godzin i rodzin objętych popołudniowymi wizytami patrolażowymi
4) prowadzenie poradnictwa oraz działań edukacyjnych, służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców, w szczególności uczących metod alternatywnych wobec stosowania przemocy	- opracowane i upowszechnione materiały informacyjne i edukacyjne - zrealizowane programy podnoszące umiejętności wychowawcze rodziców i opiekunów - liczba uczestników programów podnoszących umiejętności wychowawcze - liczba osób korzystających z poradnictwa w zakresie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych - liczba rodzin i dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
5) współpraca z kościołami i związkami wyznaniowymi w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie w ramach prowadzonych przez nie poradni rodzinnych i do programów nauk przedmażeńskich	- podjęte inicjatywy
Zadanie 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	
działania	wskaźniki osiągnięcia założonych celów
1) wspieranie funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych	- liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego - liczba utworzonych grup roboczych - liczba posiedzeń grup roboczych

	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych - liczba osób objętych pomocą grup roboczych, z podziałem na kobiety, mężczyzn i dzieci do 18 r.ż.
2) rozbudowa sieci i poszerzenie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonujące i utworzone placówki świadczące specjalistyczną pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie - zakres i rodzaj świadczonych przez placówki usług na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie - liczba osób korzystających z oferty placówek świadczących usługi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie - placówki wsparcia dziennego realizujące zadania w formie zajęć popołudniowych dla dzieci i młodzieży - liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach popołudniowych
3) nawiązanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - zlecane lub wspólnie realizowane projekty - zadania publiczne miasta zlecone do realizacji organizacjom pozarządowym w trybie otwartych konkursów ofert
4) upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy	<ul style="list-style-type: none"> - opracowane i upowszechnione materiały informacyjne o miejscach pomocy
5) opracowanie i realizacja działań edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia edukacyjne dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie - liczba osób uczestniczących w zajęciach - udostępnione materiały edukacyjne i publikacje
6) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w całodobowych ośrodkach wsparcia	<ul style="list-style-type: none"> - liczba miejsc w ośrodkach wsparcia dostępnych na terenie Świdnicy - liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały z miejsc w ośrodkach wsparcia
7) organizowanie dla osób doświadczających przemocy w rodzinie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego
8) tworzenie i zwiększenie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonujące lokalne telefony zaufania, interwencyjne lub informacyjne - czas dostępności telefonu
9) zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie

w rodzinie	- liczba dzieci zabezpieczonych w pieczy zastępczej
10) opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	- realizowane programy terapeutyczne i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie - liczba uczestników programów - liczba osób, które ukończyły program terapeutyczny - funkcjonujące grupy terapeutyczne i grupy wsparcia - liczba osób uczestniczących w spotkaniach grup terapeutycznych i grup wsparcia
11) tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymanie mieszkań socjalnych/komunalnych z zasobów Miasta	- opracowane lokalne uregulowania prawne umożliwiające pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w uzyskaniu mieszkania - liczba mieszkań socjalnych/komunalnych przyznanych osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w pierwszej kolejności - liczba rodzin i osób w tych rodzinach, które otrzymały lokal mieszkalny z zasobów Miasta
12) badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie	- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” - liczba ponownie wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w rodzinach, w których procedura była wcześniej prowadzona i została zakończona - opracowane raporty i analizy czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie
Zadanie 3. Oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie	
działania	wskaźniki osiągnięcia założonych celów
1) rozpowszechnianie informacji o ofercie dla osób stosujących przemoc w rodzinie	- formy przekazu - opracowane i dystrybuowane informacje o miejscach pomocy
2) stosowanie procedury „Niebieskie Karty”	- liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta-A” przez poszczególne podmioty wszczynające procedurę - liczba kolejnych formularzy „Niebieska Karta-A” wypełnionych w rodzinach, w których prowadzona jest procedura - liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” - liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-C” - liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-D” - liczba zakończonych procedur w wyniku braku zasadności podejmowanych działań - liczba zakończonych procedur w wyniku ustania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy
3) współdziałanie pomiędzy służbami w zakresie monitorowania zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie	- liczba sporządzonych doniesień do Prokuratury - liczba i rodzaj działań zapobiegawczych Prokuratury wobec sprawców przemocy w rodzinie

	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, zobowiązanych do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia - liczba osób, którym wydano zakaz zbliżania się do osoby i jego bezpośredniego otoczenia - liczba wniosków Prokuratora do Sądu o zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności albo o odwołanie warunkowego zwolnienia wobec skazanego w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie - liczba złożonych wniosków o eksmisję, w trybie art. 11a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - liczba i rodzaj działań zapobiegawczych Sądu wobec sprawców przemocy w rodzinie - powiadomienia Sądu o potrzebie objęcia nadzorem kuratorskim - liczba wniosków kuratorów sądowych do Sądu o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszonej kary pozbawienia wolności albo o odwołanie warunkowego zwolnienia, na podstawie art.12d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - liczba i rodzaj działań interwencyjnych Komendy Powiatowej Policji wobec sprawców przemocy w rodzinie - złożone wnioski do Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4) współpraca w zakresie realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz motywowania do udziału w programach	<ul style="list-style-type: none"> - realizowane programy korekcyjno-edukacyjne oraz psychologiczno-terapeutyczne - liczba uczestników programów - liczba osób, które ukończyły program
5) współpraca w zakresie badania skuteczności oddziaływań prowadzonych w ramach programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, które po ukończeniu programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie
Zadanie 4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	
działania	wskaźniki osiągnięcia założonych celów
1) podnoszenie poziomu wiedzy i doskonalenie umiejętności osób pracujących i ustawowo zobowiązanych do prowadzenia działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja i udział w szkoleniach, konferencjach i innych działaniach doskonalących umiejętności osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie - liczba uczestników szkoleń, konferencji i innych działań doskonalących umiejętności osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie - liczba i rodzaj przekazanych materiałów edukacyjnych
2) wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - opracowane materiały instruktażowe, zalecenia i procedury - stosowane formy wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie

i z osobami stosującymi przemoc	i z osobami stosującymi przemoc - liczba osób korzystających z form poradnictwa i wsparcia - formy służące zapewnieniu bezpieczeństwa osób bezpośrednio pracujących z osobami agresywnymi
---------------------------------	---

V. Harmonogram realizacji działań

Działania przewidziane w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Świdnica na lata 2021-2025 realizowane będą przez cały okres trwania Programu. Procedury związane z udzieleniem zamówień publicznych i przeprowadzeniem otwartych konkursów ofert na zlecenie realizacji zadań organizacjom pozarządowym oraz zawarcie umów z realizatorami poszczególnych form odbywać się będzie w I kwartale każdego roku oraz w razie potrzeby w innym terminie. Działania diagnozujące problem przemocy w rodzinie na obszarze gminy, w tym ustalenie odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie odbywać się będzie w I kwartale każdego roku w ramach sporządzania sprawozdawczości w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz na bieżąco w ramach pracy grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W realizacji poszczególnych działań uczestniczyć będą pomioty zaangażowane w wykonywanie na rzecz mieszkańców Świdnicy zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zgodnie z kompetencjami:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy, Zespół Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Urząd Miejski w Świdnicy, Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komenda Powiatowa Policji w Świdnicy,
- Prokuratura Rejonowa w Świdnicy,
- Sąd Rejonowy w Świdnicy,
- Straż Miejska w Świdnicy,
- placówki oświatowe,
- organizacje pozarządowe,
- Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Świdnicy,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy, Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- służba zdrowia.

VI. Finansowanie Programu

Finansowanie Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Świdnica na lata 2021-2025 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Miasta Świdnicy, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

VII. Monitorowanie Programu

Monitorowanie Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Świdnica na lata 2021-2025 odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów uczestniczących w realizacji zadań, która przekazywana będzie Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Świdnicy. Po przeanalizowaniu danych oraz wypracowaniu wniosków do realizacji przez Zespół Interdyscyplinarny, Prezydent Miasta Świdnicy do 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej w Świdnicy sprawozdanie z realizacji Programu.